

VISA KAS GYVA IŠ KIAUŠINIO

Kodėl Velykų šventė susieta su kiaušinio kultu?

Seniausios senovės romėnai turėjo pasakymą, kad "omne vivum ex ovo" — visa kas gyva — iš kiaušinio, o kadangi pavasaris yra gyvybės šventė, aišku, kad tie dalykai amžių bėgyje pasidarė giminingi ir artimi. Nėra pavasario be Velykų, kaip Velykų be pavasario, ir Velykos nėra Velykos be kiaušinių.

Deja, pats pavadinimas "vėlykos" yra ne tik nelietuviškas žodis, bet subarbarintas slavikas-rusiškas "velikij" arba lenkiškas "wielki" (Velykos — Wielkanoc). Kadangi krikščionybė buvo slavų atnešta, tai ir jos šventės bei pavadinimai pas mus pasiliko slaviski (paankim kad ir tokį barbarizmą, kaip "bažnyčia" — božnyčia, tai yra dievų sandėlis). Bet lietuviškų (ariškų) velykinių papročių dar iš prieškrikščioniškų laikų yra išlikę apšėdai, kaip tai — pašventintos ugnelės žiebimas namų židinyje, vandens kultas, verbos (šventinai kadagio šluotelė), padaviniai apie saulės šokį Velykų rytą ir t. t., o labiausiai išlikęs kiaušinių ritualas, tikrumoje sudaręs patį pagrindinį Velykų turinį, ir pagrįstai. Nes kiaušinis iš pačių pradžių žmogui buvo labiausiai prieinama stebėti ir stebėtis gyvybės paslaptis, kaip iš tokio, rodos, paprasto apskrito dalykėlio, kurį laiką pašildžius, išskyla gyvas sudėtingas daiktas — gamtos padaras. Toks pats daiktas — apskritas, daugiau ar mažiau pailgas, tik šiek tiek skirtingo dydžio ir spalvos, o žiūrėk — iš vieno išskyla viščiukas, iš kito — ančiukas, dar iš kito — didelis kalakutas ir šimtai, tūkstantai vis skirtingų sparuočių paukščių — paukštelėlių, o iš kitų net ropiai, gyvatės ir krokodilai! Tačiau kadangi Lietuva yra vidutinio šilumo šiaurinėje planetos dalyje ir tokių egzotiškų padarų nepažįsta, tai mums tėra žinomi, artimi ir mylimi paukščių — paukštelėlių kiaušiniai, kurių rinkimas (kiaušinėjimas), dovanojimas, vartojimas valgiui, vaistams, užkerėjimams ir žaidimams didžiausia dalimi vyksta Velykų švenčių metu ir proga.

Kiaušinių ritinėjimas, jų mušimas ir jų dažymas yra vien tik velykinis paprotys. Kaip atsirado kiaušinių dažymas? Krikščionybė savo apeigoms ir papročiams yra prisirinkusi didelę daugybę jai nepriklausančių senų seniausių, tariamai pagoniškų apeigų ir praktiukų. Kiaušinių dažymas įvairiausioms varšomis, "raštais" ir simboliais Velykų švenčių metu nieko neturi bendra su krikščionyste, bet kadangi pirmieji krikščionys pavasario šventės metu kiaušinių dažymo ir jais žaidimo neišsivadėjo, vienuoliai prigalvojo įvairių krikščioniškų mitų. Vienas toks kalba, kad Kristui bevelkant sunkų kryžių į Kalvarijos kalną, pro šalį ejo žmogelis, kiaušinių krepšį į turgų nešinas. Pamales nusmerkėję vos savo kryžių pavalkant, žmogelis pastatė kiaušinius šalia kelio ir paėmęs kryžių panešėjo kurį tarpą, o kai grįžęs pasimė krepšį, pastebėjo, kad jo kiaušiniai yra visi nusidažę neregėtais gražiomis spalvomis ir raštais. Kitas padavimas sako, kad dėl spalvotų kiaušinių kalta yra Marija Magdalena. Viename graikų vienuolyno rankraštyje rasta tokia dar mažiau be-

patikima pasaka: Marija Magdalena tą rytą ejo verkdamas ir kiaušinių krepšį nešdama. Staiga prieš ją atsistojo angelas ir tarė: "Ko verki, Magdalena, Kristus prisikėlė!" Iš džiaugsmo Magdalena net pasoko ir iš jos krepšio kiaušiniai pabiro, bet jie ne tik nesuskulė, bet dar pasirodė besą gražiai spalvoti. Marija Magdalena nustebusi ir džiugaudama savo kiaušinius susidėjo atgal į krepšį ir susitiko būrelį apaštalų, kuriems papasakojo linksmą naują ir stebuklą, kad jos kiaušiniai ne tik pasidarė spalvoti, bet ir tvirti, ir čia pat su apaštalais pradėjo kiaušiniams žaisti. Iš to kiles paprotys kiaušinius dažyti ir jais "mušti".

Tikrumoje kiaušinių kultas yra tiek senas, kiek žmonija, nes seniausieji arijų (indoeuropiečių) padaviniai skelbia, o hindusai ir šandien tebetiki, jog pasaulis išsivystė iš didelio kiaušinio, kai jam pusiau skilus pasidarė žemė ir dangus. Taip pat reikšminga, kad iš senų senovės pagrindinis kiaušiniams marginti simbolis buvo gvasatika, tai yra arijų mistiškasis ženklas (saulės ratas).

Senovės graikai tikėjo, kad kiaušiniai yra geras vaistas ir jais masažavo skaudančias vietas, o paskui užkasdavo į žemę kryžkelėse.

Iš baltų genčių gūdai (baldgudžiai, bielorusai) tebetiki į kiaušinių vaistingumą ir magišką galią. Jie po Velykų, išvairdami gyvulius į ganyklą, ant tvarto slenkščio padeda margintą kiaušinį, kad ligos ir pikta akis gyvulių neapsėstų. Paprastai, margučiai laikomi namuose kuo ilgiausiai, o kuris per laiką susprogsta. Jo lukštą pakasa lankuose arba daržuose. Esą, tai padeda apsaugoti nuo krušos ir sausros.

Kiaušinyje slypi gyvybės paslaptis

Kas yra kiaušinis? Tas klausimas maždaug tiek pat sunkus atsakyti, kaip ir klausimas "kai pirma atsirado — višta ar kiaušinis?"

Liet. Enciklopedija trumpai pasako, kad kiaušinis yra "moteriškos lyties gyvių, paprastai paukščių, padedamas gemalas, dažniausiai su maitalo atsarga ir lukštu. Paukščių kiaušiniai visi sudaryti panašiai: po tvirtu išoriniu juo lukštu yra baltymas, o pačiame viduryje — rutulio pavidalo trynys. Kiaušinio apvalkalas sudarytas iš kelių sluoksnių. Pagrindinė jo dalį sudaro tvirtas kalkinis lukštas. Jis turi daugybę angelių, pro kurias į kiaušinio vidų prasiskverbia oras. Po lukštu yra plona, panaši į odėlę polukštinė plėvelė, sudaryta iš dviejų sluoksnių" ir t. t. Gamtos mokslininkai vėliau su laiku ištyrė ir surašė daug smulkiau apie to stebėtiną gyvybės gemalo konstrukciją, sudėtį, ir apie visą gyvybės jam raidą.

Kiaušinį pradeda viena vienintelė cėlė, tai yra mikroskopinė gyvo organizmo plytelė, gyvybės kibirkštis. Motinos, t. y. vištos ar bet kurio paukščio kūne ta cėlė pradeda vystytis ir augti kaip dydžiu, taip sudėtingumu, aplinkui save apsioklodama sudėtingais geltonumo (trynio), baltymo ir kiaučio sluoksniais. Ir nepaisant viso to, ji tačiau tebeprasilekia viena vienintelė cėlė. Ji auga nepaisydama, ar beaugdama ji buvo apvaisinta ar nebuvo. Ar

iš jos, motinai padėjus ir atitinkama laiką sildžius (perėjus) (paprastai 21 dieną) išskils viščiukas, ar neišskils, tik tuomet paaiškės, ar cėlė — kiaušinis buvo apvaisintas.

Mikroskopų pagalba ištirta, kad viščiukui tebesant vos trijų mėnesių amžiaus, jame jau pradeda formuotis geltonumo (trynio) apvalkalai aplinkui germocelę. Visa ta formacijos raida yra tiek komplikuota bei stebėtina sudėtinga, jog visiškai atpuola klausimas, kas pirmas atsirado — višta ar kiaušinis, nes vos tik gimęs viščiukas jau atsinėša savyje tokią didelę germocelių daugybę, jog per visą savo gyvenimą neįstengtų kiaušiniams paversti ir juos padėti.

Mikroskopiniai tyrinėjimai taip pat parodė, kad kiaušinio geltonumas (trynys) susideda iš šesiu sluoksnių, kiekvienas savo ruožtu iš balto ir geltono sluoksnio, išaugusių pagal griežtą ritmą, priklausomai nuo saulės padėties horizonte: geltonasis sluoksnis iki vidurnakčio, o baltasis nuo vidurnakčio iki saulėtekio. Paskutiniam sluoksniui tačiau labiau negu saulės yra reikalinga paukščio patino pagalba. Kad patelės kūne susidarytų kiaušiniams formuoti reikalingas hormonų pasikeitimas, užtenka, kad patinėlis iki arti būtų, kas ir išaiškina, dėlko pavasariais įvairių giesmininkų paukščių patinukai visokiais balsais gieda, o kiti kaip tetirvinai, kalakutai, povai, karveliai "pasipūtę", uodegas išskėtę išdidžiai aplinkui vaikšto. Daugumas laukinių paukščių patelių visiškai negali kiaušinėlio padėti, jei arti nėra jos "vyro". Naminiai paukščiai nuo to yra jau atpratę. Žinoma yra tokia leg-hornų veislės višta, kuriai iš metų padeda iki 1,500 kiaušinių, nors savo amžiuje gaidžio nėra mačiusi...

Kaip kiaušinis pasidaroma

Kai trynio kapsulė (maišukas) susiformuoja, kiaušinis atspalaiduoja nuo savo saito ir nukrinta į oviduktą (kiaušinių kanalą). Tada įvyksta patinėliui besokant "meilės šokį". Žinoma, kiekviena paukščių rūšis turi skirtingą būdą flirtui ir meilei išreikšti. Pagaliau susiporavimui įvykus, oviduktu benusileidžiantis kiaušinis (vis dar tik geltonas permatomas trynys) susitinka vyrišką spermą ir apvaisina. Kai tai įvyksta, nebetrukus prasideda eilė sekančių įvykių: kiaušinis kokioms 20 minutėms sustoja ovidukte ir sku-

biai apsikloja albuminu arba baltymu. Kaip trynys, taip ir baltymas susideda iš serijos sluoksnių. Pirmasis yra plonutė dangą, antrasis jau yra tankus, elastiškas ir tvirtas, kurio tikslas apsaugoti gyvybę kibirkštį, kad išsilauktyt kiaušinio viduryje jam nukrintant į lizdą arba jį bevertaliojant perėjimo metu. Toliau kiaušiniui besiformuojant, viršun iškyla originali mažytė cėlė, vadinama blastoderma (ji yra matoma šviežių kiaušinių sumušus, kaip balzanas gumulėlis, kurį norint pašalinti, paskui jį velkasi ilga lėpė želatininė albumino driekė). Kas yra matęs vištą perint kiaušinius, pastebėjo, kad ji kartkartėmis savo kiaušinius snapu ir kojomis atsargiai pavartaloja; tai yra reikalinga, kad trynys išsilauktyt baltymo viduryje, nesugulėdamas per sąnė.

Sekantis kiaušinio tvėrimo darbas yra dviejų baltų kevalų "užvalkalų" — mebranų susidarymas; juos randame rytmečiais pusrėčiams valgydami virtą kiaušinį. Tie užvalkalai yra tuojau po išoriniu kevalu ir jiems susidaryti trunka vos viena valanda ir dešimtys minučių laiko. Kai tai atsitinka, kiaušinis, vis dar ovidukte, nukrinta į kevalo "dirbtuvę", kur pasilieka per išstis 19 valandų. Per tą laiką susidaro, sukietėja ir nusidažo kevalas, ir kiaušinis yra paruoštas "dėti". Žemėje yra apie 9 tūkstantai paukščių veislių ir kiekviena veislė turi žymiai kitokį kiaušinių nuspalvinimą.

Kiaušiniai yra dedami tik dienos šviesoje, tarp saulės patekėjimo ir pietų. Ką tik padėtas kiaušinis yra aptrauktas blizgančiu skystu filmu, kurs per 10 minučių sukietėja. Daugiau kiaušinis laukia motinos šilumos, ir po poros savaičių sildymo paukštukas jau yra pilnoje formoje. Kad jis turėtų kuo kvėpuoti, būdamas kevalė, dar iš anksto pro kiaušinio kiauto poras prasiskverbės

oras susirenka kiaušinio storajame gule.

Šiluma motinos kūne yra visa, kas išaukia gyvybę jos kiaušinyje. Kai tik kiaušinio viduryje temperatūra pasiekia 99.5 laipsnius Fahrenheito, prasideda cėlės evoliucija į paukštį. Reakcijos grandinė seka to, kol lukšte išsivysto plaučiai, širdis, kepenos, akys ir visos reikmenys, būtinos gyvam paukštukui. Iš vištos kiaušinio išsirta viščiukas per 21 dieną. Tačiau užtenka periamą kiaušinį padėti vėsesnėn vieton, kai gemalas sustoja vystėsis.

Tatai rodo, kad šiluma yra gyvybės perėtoja ir palaikytoja, o saulė yra šilumos šaltinis, ir Velykos yra Pavasario arba saulės triumfo šventė, tad suprantama, dėlko visa žmonija nuo savo pradžios Velykas, tai yra pavasario šventę, švenčia dar džiugiau, negu Kalėdų arba Saulės grįžimo šventę. J. Pr.

SUSIDERĖJO

Plaukia laivu anglas ir škotas ir veda derybas. Škotas McMillan perka iš anglo Smith atliekamą lietpaltį, bet negali susiderėti dėl kainos. Taip besiderant laivas užplaukia iš po karo jūroje likusią miną ir sprogtą. Beregint McMillan ir Smith atsiduria vandenyje vieno balkio įsitvėrę. Bet baltis dviem buvo per mažas. Anglas tai matydamas, atnaujina derybas ir sako škotui: "Beje, aš sustinku nusileisti ne dešimtį, bet visa penkiasdešimt nuošimčių su sąlyga, kad man perleis šį balkį". "Mielu noru", sutinka škotas, paleidžia balkį ir nugrimsta vandenyje.

Visur niekšybė, visur tik smarvė. Slinkai esame, šliužai, rupūžės!... Nesupranta tik vieno Daugaila, kodėl Perkūnas netrenkia šio pasaulio, jei išgali, dulkėmis nepaverčia, kaip jis seniai jau yra nusipelnęs?

VELYKOS SENOVĖS LIETUVOJE

(Iš Jono Chodzko: "Lietuvos vaizdai. Mano senelio dvarėlis")

Jonas Chodzka (1777-1851), Lietuvos veikėjas ir rašytojas, 1810-1824 metais buvęs Minsko vyr. civil. teismo pirmininkas, 1812 metais Napoleono metais sudarytos laikinosios Lietuvos Tarybos ir vėliau laikinosios Lietuvos vyriausybės Minske narys, nuo 1816 metų Radvilų dvarų Vilniuje globėjas ir t. t. (Apie šį idomą vyrą skaitytina Liet. Enciklopedijoje, III tomas, 529-530 pusl.)

"... O, kiek kartų, išsilaisvins iš mokyklos trinties, važiudavau į gimtinės šventes. Jų apkepusiose veiduose, lyg seno girtuoklio, buvo matyti kiek mažai tereikia, kad būtum laimingas, kaip vien žaidimų bei smagumų įsivaizdavimas apsvaigindavo nekaltą širdį, kaip gyvas džiaugsmas švietėdavo akyse ir sujudindavo visą kūdikišką esybę! Jau studentas iš Borono, su koku pakilimu dar iš tolo pastebėdavau kamieną ir stogų namo, kuriame turėjau praleisti linksmiausias Velykų šventes! Pavasario šventę! Atgimstančios gamtos šventę! Atpirkimo ir visuotinio džiaugsmo šventę!...

Iš žiaurios "babkos". Ak! be jų ką gi visos šventės reikštų? Jų apkepusiose veiduose, lyg seno girtuoklio, buvo matyti tankus raudonų spuogų išbėrimas, o iš vidurio limpanči sukepusi masė reikalą žinančius užtikrino, kad, nepaisant baises išvaizdos iš lauko pusės, savo viduje jos buvo labai gardžios. Visokiasių formų ir skonių bei pavadinimų pyragėlių ir tešlainių gamitūromis pridėti pilni padėklai (palmiskai). Išdėstyti drauge su žalumynais ir pavasariniais augalais jie stačiai erzino regėjimo, užuodimo bei smaguiravimo jusnis.

Didžioji Subata

"... Paskutinis sausainis ir paskutinė silkė paskutinį šeštadienio vakarą suvatrota; ir iš "bojovkos" (forto?) pasklidavo pirmieji rytdienos iškilnių malonūs kvapsniai, kai kunigo "prabaščiaus" artillerijos trenksmingos salvės paskelbdavo prisikėlimo gaudą. Bėgdavo net mano diedukas ir mes visi namiškiai bėgdavome paskui jį, nes kuris tik su šeiminku norėjo dalyvauti Velykų puotoje, prieš tai būtinai turėjo pasimelsti. Linksmo Aleliuja pasveikinta, pamaldų metu prašvėsdavo graži pavasario diena! Visi uruliais ir kuo skubčiausiai iš bažnyčios, Christos voskres! Chrystos voskres!" (Kristus — prisikėlė, Kristus prisikėlė, rusiškai ir gudiskai) girdisi visur aplinkui; tas šventiškas sveikinimas maišėsi su linksniu visuomenės klegesiu ir visų veiduose žibėjo, švytėjo palinksmėjimas ir džiaugsmas.

Grįžimas namo

Mes irgi grįžome namo, per eidami ilgą bazuželį gatvę; prie kiekvienos tų bazužių pagerbių chopakų (valstiečių) šeimos, būreliais susirinkusios, laukė savo atsargų pašventinimo. Mūsų damos grįžo namo senoviškoje brikoje, gi mes tą trumpą kelio galą atlikome pėsiomis, duodami laiko prabaščiai atvykti laiku į panašias apeigas. Koks mielas reginys mūsų laukė. Pirmajame kambaryje, šviežiomis eglų šakelėmis iškreiktame, buvo pastatytas ilgas stalas, apkrautas gardžiausia šventiška patiekmene. Ten, viduryje, avinėlis su raudona vėliavėliu kaiterėje, išskeltame snukutyje laiko saujelę šviežios žolės, lyg skelbdamas grįžtantį pavasarį; gretimais jį paremia du riebus paršukai ir abiem iš snaukelių kvšo po raudoną kiaušinį...; toliau nupenėtas kalakutas, kurs vienintelis viame ūkyje per visą ilgąją galvėnį nepasinkavo; kumpis, svarbioji kaip pasturinėčiųjų, taip ir neturtingų tarnų (chudopacholskich) velykinių stalų puošmena; prie viso to, vilko apetitą turintiems pakurstyti, dar visa veršienos ketvirtis užima pilną didžiulį padėklą. Ką bekalbėti apie žąsienas, kiškienas, žvėrių liežuvius, tetirvinę, galinėčius pakelti žemiausiai kritusį apetitą?

Tešlainiai ir babkos

Abiejuose stalo galuose, panašios į "spizarnės šeiminkes", tupėjo dvi plačios didži-

Belaukiant kunigo prabaščiaus kiekvienas ruošėsi savo rolei; visi žvalgėsi pro langus, tylėdami arba patylomis šnabzdėdami. Tik katė, visų namų favoritė, koketingai savo lėpšle mazgojosi veidelį ir šumelis Filonas šokinėjo aplinkui stalą.

Velykaiciai

Pagaliau atvyksta pats kunigas prabaščius; mano senelis jį pasitinka gonkose. Net komža apsilvėkęs, su savim vedinas vargonininką, kuriam lakunką rankone laikant, krappija apkrapija visas Dievo dovanas ir pagaliau, apeigą baigęs, su guodone kreipiasi į šeiminkų ir pradeda egzaltuotą oraciją (prakalbą) pusiau lotyniškai, pusiau lenkiškai. O! mano diedukas buvo pilnas erudicijos ir iš jėzuitų išmoktos lotynų kalbos, taigi nepasiduodamas prabaščiai išdrožė nemažesnę pamokslą, kuriame jungėsi ir šios dienos reikšmingumo ir prabaščiaus pagarbos apsakymas. Čia jau sekė sveikinimai, kuriuose mažiau bebuvu anekdotų, o daugiau buvo tiesos ir pajautimo; sūnūs ir sūnaitai, dukros ir žentai su ašaromis akyse, mažai tekalbėdami, bučiavo savo tėvu ir geradari rankas.

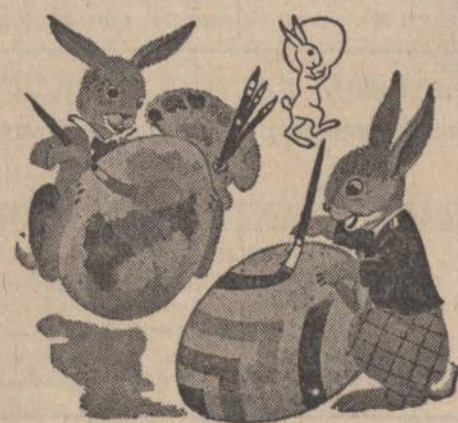
Švarus ir nuoširdus linksmumas

Paskui šeiminkas visus pavaišino supiaustu kiaušiniu, neaplenkdamas nė mažiausio vaikučio, ir su jausmu bei linkėjimais po lėkštę įdavė kiekvienam savo vaikui, lygiai kaip ir savo tarnams ir ištikimai šeimynai (čeladai), kuri paskui ejo į kėpyklą ir apsirūpino kad ir ne tiek išdirbtas, bet skanumu lygiai vertingas velykaiciais... O, Dieve! kur visai tai dingo? Kur visas tas tyras ir širdingas linksmumas, su koku anuomet kaip palociuose, taip žemose slėktų bazužėse būdavo galima susidurti? Kur tas neišsemiamas maitos gaunamas, kuriuo kiekvienas šeiminkas mieliai dalindavosi kaip su svečiu, taip su nelaiminguoju?... Deja! kur visa tai dingo?..." J. Pr.

Kalakutai dėl savo didumo ir mėsos gerumo mėgiami medžioti ir auginti ūkiuose.

JAV kalakuto mėsa yra tradicinis Padėkos dienos valgis, Britanijoje — Kalėdų, o Lietuvoje — Velykų.

Per metus JAV, ypačiai Kalifornijoje, Texase ir Minnesotoje, užauginama apie 50 milijonų kalakutų. Jaunikliai kalakutai labai lėpūs. Ypačiai jiems kenksminga sušlapti kojas. Bet suaugę būna atsparūs.

PRANAS ALSENAS

DEGANTI ŽEMĖ PO RAUDONŲJŲ KOJOMIS

"Ar atpažįstai tą knygą? — klausė Aukščiausiojo Sovietijos Teismo prokuroras Olegas Timuškinas kaltinamajam rašytojui Sinajevskui.
"Taip, tai mano knyga", — šis atsakė.
"Aš iš jos paskaitysiu", — pareiškė prokuroras ir pradėjo:
"Girtavimas yra rusų tautos aukščiausias idealas... (Rusai) yra vagių ir girtuoklių tauta, nieko nepajėgianti kultūriniam ir kūrybiniam darbe..."
(iš rašyt. Sinajevskio ir Danieliaus bylos)

Tiedu rašytojai buvo teismai ir nuteisti, o dar vienas jų kolega, Valerijus Tarsis, uždarė bėgimą į bėgimą, vėliau — išleistas, išsiųstas tremtinis ir spiplėstas, atimant jam sovietinę pilietybę.
Dabar V. Tarsis randasi Londone, Anglijoje, ir, žinoma, nebūtinai jokios vilties sugrįžti Rusijon, kurią jis sakosi mylės, tik visa širdimi neapkenčias

dabartinės to krašto valdžios. Anglų žurnalistas Tarsis pasakojo tokį įvykį. Esą, nelabai seniai, prieš išvykstant jam iš Maskvos, jis matęs tokią sceną krautuvė. Tenai buvusi itin ilga eilė žmonių, norinčių nusipirkti dešrelių. Pagaliau krautuvės vedėjo asistentas šūktelėjęs:
— Nepriimkit daugiau pinigų už dešreles.

Tai reiškė, jog dešrelių nebėra.
Netoliese Tarsio stovėjusi prastai apsirengusi moteris, griebusi už galvos ir balsiai išreiškusi:
— Kad jūs cholera pagriebtų visus prakeiktus komunistus! Aš stovėjau čia ir laukiau dvi su puse valandos. Dabar mano vyras ateis namo iš darbo, ką aš jam paduosiu valgyti?...
Gi tuo pačiu metu, kita, daug jaunesnė moteris, priėjusi prie senesniosios ir tarusi:
— Klausyk, brangioji senel! Ko čia tamsta taip jaudiniesi? Tai eina reikalas tik apie paprasčiausias dešreles, o dešrelės — juk ne raketos!...
Tokia pažiūra tos moters, stovėjusios čia, esanti ne išimtis. Gatvėse, tramvajuose ir parkuose — žmonės esą ir tekalbą apie visokius trūkumus gyvenimiškų dalykų, kai tuo tarpu sovietinė vyriausybė — sukaupti dėmesį tik į raketas, "sputnikus" ir pan.

Dėl tos priežasties, rašyt. Valerijus Tarsis dabartinę politinę situaciją Sovietijoje apibūdina šitaip:
Esą, deganti žemė po raudonųjų valdovų kojomis. Jų padai — svilantys. Iš vienos pusės, girdi, išsprogusi prieš juos galinga bomba iš moralinių autoritetų, kaip Sovietijos viduj, taip ir laisvajam pasauly. Netgi komunistų partijos nariai laisvajame pasauly kritikuoja Sovietijos valdovus. Gi iš kitos pusės — jų galia ir autoritetas labai susilpnėjęs dėl tarpusavio kovų ir nevieningumo. Ten visa eilė grupių, esą, pliaute besipiaunančios. O terčias dalykas — gal pats svarbiausias, — tai pati visuomenė — gyventojų masė, kuri labai gerai žinanti perprantanti, kad raketos atsikasti negalima, tuo labiau — jos negalima paduoti valgyti iš darbo grįžusiam vyrui. Tam tikslui — jau daug geriau tinkančios dešrelės, kurių, deja, vis pri-trūkstanta...
V. Tarsis Didž. Britanijoje galvojęs, jog pagrindinis jo tikslas laisvajame pasauly — nusakyti ir nurodyti jiems, kokio laipsnio opozicijoje Sovietuose randasi ne tik pilkoji masė, bet ir smegenų tvostas — inteligentija: rašytojai ir kt.
Rašytojai gi, ypač dabar, pasišovę gyventojams padėti, apginti jų teises, padėti jiems siekti geresnio gyvenimo, etc.

Gi valdžios atstovai — tai labai gerai žina, todėl ir elgiasi jie su rašytojais taip griežtai ir be jokio pasigailėjimo. Visi, girdi, gerai žina, kokias kančias ir pasityčiojimus yra praeję rašytojai Yeseninas, Volpinas, Bukovskis, Narytsa (kuris miręs beprotnamyje Leningrade, nepajėgdamas išlaikyti tų tortūrų, kurios buvusios jam skirtos).
Jaunas rašytojas Vladimiras Bukovskis dabar berūdiąs beprotnamyje Nr. 13. Jis esąs tik 23 m. amžiaus, tačiau jau ketvirtą metų praleidęs koncentracijos stovykloje ir beprotnamyje.
Tik tie rašytojai Sovietijoje esą gerai gyvena ir, netgi, turėja, kurie rašo ir parašo tai, ką padiktuoja partija, kaip pvz. Aleksiejus Šurkovas ir kt.
V. Tarsis abejoja, ar yra Sovietijoje bent 10% tokių rašytojų, kurie pūcia į partijos dūdą ir yra gerai apmokami. Gi visi kiti — esą — neturėjo ir neturi iš ko gerai pavalgyti ir apsirengti.
Paskutiniaisiais keliais metais už rašytojų darbus honorarai Sovietijoje buvę sumazinti beveik ligi pusės. Čia nekalbama, girdi, apie tuos rašytojus, kurie specialiai partijos proteguojami (à la Šurkov ir kt.).
Tie, girdi, redaktoriai, kurie valdžios priskirti prie leidimų ir spausdintuvų, gautų autorių darbų priimtinių ar atmestinių svarstą 3-4 metus ir per tą laiką — autoriai negautę nieko. Be to, nesą niekam paslaptis, jog nei vienas rašytojas Sovietuose, netgi Šolochovas, negali rašyti tai, ką jis nori, ką jo širdis ir protas diktuoja, bet privalo rašyti tai, kas partijai priimtina.
Rezultate šitokios padėties, daugelis rašytojų visiškai atsakė bent ką rašyti ir kurti. Jie prisimėmė mažesnius darbus — laikraščiu redakcijose, kino filmų srityje, etc.
Vienas iš tokių rašytojų, su dideliu pavydo jausmu, neseniai V. Tarsiu prisitaręs:
— Tu laimingas, susirišęs su Collins (leidėjas, išleidęs Tarsio knygą). Bet aš — negaliu to padaryti, nes tuo atveju — mano žmona ir vaikai mirtų iš bado.
— Aš, — sako V. Tarsis, — dar gerai prisimenu Stalino laikus, kai pvz. kartais eidamas Gorkio gatvė — sutinki mases su raudonais transparentais, kuriuose įrašyta:
— Ačiū Tau, Drauge Stalini, už laimingą gyvenimą! Ir tada, girdi, žmogus negalėdavo išgalvoti: kas, kodėl ir kur yra laimingi?...
Pagaliau, esą, ir nebesistebi, žinodamas, kad geriausi Sovietijos žmonės yra išžudyti arba pūva jų kalėjimuose arba koncentracijos stovyklose. Nebuvo, girdi, nė vienos paskiros šeimos, kuri nelūdėtų vieno ar kito išskirto šeimos nario. Todėl likusieji, nors labai skaudama širdimi, "persitengdavavo", begarbindami tą "geradarį", kuris jų šeimas išardė arba jų narius nužudė. Gi partijos agentai — tokias eisenas registrudavę ir ne tik eisenas, bet ir paskirus žmones.
— Aš, — sako V. Tarsis, — kalbu apie gedulą visiškai ne ta prasme, kokia gedėti priimta laisvajame pasauly. Sovietijoje gedulas tik mintyse laikomas, simboliškai (ir tik padėdam sau) išreiškiamas. Todėl taip ir išeidavę, jog žmogus, vietoj užsidėjęs juodus drabužius — gedėtų nužudytojo, ima transparentą ir eina pagarbinti žudiką, kad, ko gero, rytoj ar poryt nebūtų atsiųstas budelis nužudyti ir jį patį.
Pagaliau, atėjęs Chruščiovas. Koncentracijos stovyklos — buvusios panaikintos. Deja, tada visas kraštas buvęs pavestas viena milžiniška koncentracijos stovykla, kur turėję žmonės begaliniai daug dirbti, bet niekad neturėję, ko sočiai pavalgyti.
Tuo pačiu laikų, girdi, buvo atidarytos kitos stovyklos — specialios ir specialioms žmonėms, kurias raudonieji vadinė "Belyje stolby" (Balti pilioriai). Jiems perauklėti atsidariusios tokios vietos, kaip "Kazanskij izoliator" (Kazanskis specialus kalėjimas) ir kt.

Tokių "Baltųjų stulpų", atseit, įamųjų tam beprotnamiui, jie radę savo tarpe itin daug. Jiems buvę padaryti specialūs kalėjimai, su daugeliu pastatyti, aptverti elektrinėmis vielomis, kurie atrode kaip istisi miestai.
Prie šito viso, tiems "piktiesiems žmonėms" dar buvę paskirta tikstančiai beprotnamių, kuriuose daugelis laisvės kovotojų taip pat buvę uždaryti.
Tokių vietos skirtos buvusios tiems, kurie išdriso pakelti balsą prieš sovietinę tironiją ir prieš sovietinius valdovus, kurių prieky, tarytum naujas caras, stovėjo Chruščiovas.
Toji praktika — ir dabar dar užsilikusi, Chruščiovo atminimui nuėjus praeitin. Jeigu tu, žmogau, tik nesutinki su kuriuo nors jų valdymo punktu, tu esi kriminalistas ir piktas žmogus. Tave reikia izoliuoti...
Kai, girdi, jis (Tarsis) leidęs savo liūdnas dienas "Kasčenkaj" — psichiatrinėje ligoninėje, ten buvę eilė jam žinomų tokių, kurie mėgino nusižudyti, bet buvę "išgelbėti" sargų ir prižiūrėtojų, jų tarpe — nemaža itin jaunų vyrų — 20-ties metų amžiaus ir dar jaunesnių.
Kai kurie jų persipiovę venas, kiti — gerklės, dar kiti mėginę nuodus ir pan.
Tie jauni vyrai, bent dauguma jų, bandę nusižudyti priverstinų darbų stovyklose. Po to jie buvę nuvežti į reguliariškas ligonines, o iš ten — atvežti į psichiatrinę ligoninę. Kai jie visokiausiais būdais gi-nęsi, kad nesą bepročiai, jiems buvę pasakyta:
— Kaip jūs galite vadinti protingais, jei nenorit gyventi laimingo Sovietijos gyvenimo, o mėginat žudytis?...
Nežiūrint viso šito, ir tokios priemonės negalinčios užgesinti tų liepsnų ir to gaisro, kuris kyla ir liepsnojas laisvės ištroškusių Sovietijos žmonių širdyse. Esą, jis (Tarsis) daug sutikęs tokių žmonių Rusijoje — ir tai tarp intelektualų — rašytojų, dailininkų, aktorių ir kt., kurie visomis širdimis nepakenčia sovietinių prispaudėjų ir pasiryžę gyvastis atiduoti už Rusijos laisvę.
Ten, esą, labai daug šiuo metu pasirodę neleistinų leidinių. Ateizmo propaganda, anaipol, neužslopinti Rusijos žmonių tikėjimo į Dievą ir t.t. To krašto žmonių viltys, kaip pavasarį žolė ar gėlės, užlijus lietu ir pakaitinus saulei, kilte kyla ir tas viskas iškilsiąs, gal ir netolimoj ateity.
Praeitais metais, prieš Velykas, jis (Tarsis) paėmęs taksį ir aplankęs bent dešimtį bažnyčių. Jos buvusios pilnos. Žmonės buvę atnešę šventinti velykinius pyragus. Dalyvių tarpe — buvę ir daug jaunų žmonių, ypač jaunų merginų.
Šiuo metu, esą, ypatingas dėmesys atkreiptas į rašytojus — prozaikus ir poetus, kurie, ypač paskutiniuoju laiku, pasirodę labai "neklusnūs" valdžiai. Jie visi apstatyti šnipais. Šnipų pagalba buvę išsifruoti ir patraukti teisman ir rašytojai Sinajevskis bei Danielius, kurių vienas teisme gavo 7, o kitas 5 metus sunkių darbų.
Prieš rašytojus dabartinė valdžia izoliacijai naudojanti daugiausia beprotnamius. Jeigu tikrai beprotybe susėgęs žmogus — dažniausia jam beprotnamyje nesą vietos. Gi tokiems rašytojams, kaip Yeseninui, Volpinui, L. Gubanovui, Vladimirui Bukovskini, Vyšnevskajai ir daugeliui kitų — vietos beprotnamyje — užtektinai.
Baigdamas savo pašnekesį, V. Tarsis Didž. Britanijos žurnalistas pareiškė:
— Dievas yra Rusijos laisvės kovotojų pusėj. Ir, Dieve, jiems padėk! Aš, girdi, būčiau

las ir į beprotnamius, kai tuo tarpu jų valdovai — krašte tebevykdo baisius nusikaltimus...
SKAITYK PATS IR PAŠAGINK
KITUS SKAITYTI
NAUJIENAS

LINKSMŲ ŠV. VELYKŲ ŠVENČIŲ
KLIENTAMS IR DRAUGAMS LINKI
Marquette Gift Parcel Service
Cosmos Express
LICENSED BY INTOURIST
2501, 2608 W. 69th St., Chicago 29, Ill.
3212 So. Halsted St. — Chicago 8, Ill.
EDVARDAS IR VYTAUTAS ZUKAUSKAI, Managers
Tel.: WA 5-2737, 225-1864
5-2787

LINKSMŲ VELYKŲ ŠVENČIŲ
linki visiems savo klientams ir draugams
JŪRA TAP
"Kur geri draugai susitinka"
U. ir K. KUPREISIAI
2638 W. 69th Street Chicago, Ill. Tel. PR 6-6673

Linksmų Velykų švenčių linki visiems
savo kostumeriams ir draugams
KAZIO ERINGIO
California Super Service Station
4824 S. CALIFORNIA AVE.
Tel. Virginia 7-9327

LINKSMŲ ŠV. VELYKŲ ŠVENČIŲ
linki Roosevelt Furniture Bendrovės direktoriai:
Len Blatz, Nellie Bertulis, Feliksas A. Raudonis ir
visas štabas visiems savo kostumeriams
ir draugams
**ROOSEVELT FURNITURE
BENDROVĖ**
2310 W. Roosevelt Road SEeley 3-4711

LINKSMŲ ŠV. VELYKŲ ŠVENČIŲ
Linkime Visiems Lietuviams

BRIGHTON BAKERY
JADVYGA IR FELIKSAS MACKEVICIAI,
SONUS ANTANAS IR ZENTAS ALFELDAS RAGUCKAS,
Savininkai
Telef.: Virginia 7-1250
2457 West 46th Place Chicago 32, Ill.

LINKSMŲ ŠV. VELYKŲ ŠVENČIŲ
mūsų klientams, draugams ir pažįstamiems
SPOT LITE FOOD MART
Importuoti ir vietiniai gaminiai
2812 W. MARQUETTE ROAD. — Tel. WA 5-1133
Chicago, Illinois 60629
JAKOVICKAS IR JURGUTIS, Sav.

MALONIŲ IR LINKSMŲ ŠV. VELYKŲ
linki draugams ir pažįstamiems
BALYS IR EMILJA PAKSTAI
38th ST. ir SO. CALIFORNIA AVE. (kampas)
Chicago, Illinois 60632
Tel.: YA 7-8722
SALE ĮVAIRIEMS PARENGIMAMS

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.
ir mūsų skyriai sveikina gausius klientus ir
draugus, linkėdami
LAIMINGŲ IR SVEIKŲ ŠVENČIŲ
Mūsų bendrovė yra viena pirmųjų ir seniausių (virš 36 metų) siuntiniams siūsti agentūrų J. A. Valstybėse. Dėk o j a m e už pasinaudojimą mūsų patarnavimais, pasitikėjimą ir ištikimybę.
MAIN OFFICE
GLOBE PARCEL SERVICE, INC.
716 Walnut Street
PHILADELPHIA, PA. 19106
PHONE 215 WA 5-3455
RECEIVING STATION IN NEW YORK
GLOBE PARCEL SERVICE, INC.
220 Park Avenue South
cor. 18th STREET
NEW YORK, N. Y. 10003
PHONE 212 — 982-8410

ŠV. VELYKŲ PROGA
Sveikiname visus mūsų mielus klientus, gimines, draugus ir pažįstamus ir linkime daug sveikatos ir pavasario džiaugsmo
PARAMA
FOOD & LIQUORS
2534 W. 69th St., Chicago 29, Ill.
Telef. RE 7-3332
Sav. J. JANUSAITIS ir J. MAZEIKA

LINKSMŲ VELYKŲ ŠVENČIŲ
linkime visiems savo klientams ir draugams
TRANSATLANTIC GIFT SHOP
Z. ir E. BUTKEVICIAI
Importuotojai kristalių ir kitokių prekių.
BI 7-3883
3362 So. Halsted St. Chicago 8, Ill.

JAZZ'O MUZIKOS PĖDSAKAIS

Europos žemyno baltojo žmogaus muzika, kurią pirmieji europiečiai kolonistai atnešė ir į Ameriką, ilgus amžius buvo kultivuojama ir buvo skirta daugiausia jo dvasios reikalavimams tenkinti. Visur ji buvo paremta moksliniais šio meno pagrindais, kurių pradžią randame pas kultūringą senovės tautą — graikus. Graikai, kinai, žydai ir kitos senovės tautos muziką laikė dangaus dovana ir skyrė ją jaunuomenės auklėjimui, dorovės skiepijimui, ligų gydymui ir dievų bei vienintelio Dievo garbinimui.

Krikščioniškasis pasaulis kultivavo taip pat tik rimtos, pakilios rūšies muzikos meną. Muzikos kūrėjai čia buvo aukštai vertinami žmonės. Pvz. mi-

rus paskutiniams polifoninės bažnytinės muzikos kūrėjui Palestrinai, jo kūnas buvo iškilmingai palaidotas Romoje Sv. Petro ir Povilo bažnyčioje, kur jo karstą puošia garbingas užrašas: "Johannes Petrus Aloysius Praenestinus musicae princeps" (...muzikos kunigaikštis).

1594, t. y. Palestrinos mirimo metais, Italijos renesansas kultūringai pasatū apdovanojo naują įdomią muzikos formą — operą, o vėliau išsivystė ir kitos koncertinės muzikos formos: sonata, simfonija, koncertas, baletas ir pan.

Lietuvių tauta, gyvendama prie Baltijos jūros, palyginti, lygios nekaltuotos žemės šalyje, turėjo ramaus, į kraštutimumus nešokinėjancio būdo

savo liaudies muziką ir liaudies dainas, tiek savo teksto turinio, tiek ir muzikos melodika dvelkiančias nuostabiai ramiu ir padorumu, ką mums kitių tautų rašytojai ir tyrinėtojai savo raštuose pakartotinai yra pirsū parodę.

Su 19-jo amžiaus pabaiga baltojo žmogaus apgyventuose kraštuose atsirado naujos rūšies menas — jazz'o muzika, kuri didžia dalimi buvo skirta ne žmogaus dvasios reikalavimams, bet daugiausia tai kūno užmačioms tenkinti. Nors jazz'o muzikos gimimo data skaičiuojama nuo 1900 metų, tačiau šios muzikos vystymosi pradžia nusitęsia daug toliau į 19-jo amžiaus vidurį.

Jazz'o muzikos lopšys buvo šiaurinės Amerikos pietuose prie Mississippi upės žiočių išsidriekęs didelis uosto miestas Naujasis Orleanas. Vergų prekybos žydėjimo laikais į šį uostą atplaukdavo ir išplaukdavo daugumas Amerikos prekybos laivų, gabenančių tais laikais labai vertingą prekę — Afrikoje sumedžiotus negrus, kurie, pradėdami 16-ju amžiumi, be pertraukos buvo gabenami į šią šalį. Į 18-jo amžiaus pabaigą maždaug po 70,000 negrų vergų kasmet būdavo atgabenama į Ameriką ir parduodama angliškai, prancūziškai ir ispaniškai kalbančioms savininkams. Savaimė suprantama, kad sveikiausias ir gražiausias vergų elementas būdavo ten pat uoste išperkamas ir išskirstomas pačiame N. Orleane ir artimiausiose nuo šio miesto vietovėse.

Visi negrai buvo kilę iš įvairiausių Afrikos kiltių ir giminių ir kalbėjo skirtingomis kalbomis, vieni kitų nesuprādami. Amerikoje jie buvo priversti išmokyti savo ponų kalbos. Čia jie susipažino taip pat ir su prancūzų, ispanų ir su anglų orkestrine muzika, kuri

skyrėsi nuo jų muzikos. Vakarių Afrikos muzika buvo poliritminė, t. y. daugritminė, kada dvi, trys ir daugiau ritmo rūšių būdavo grojama vienu kartu. Muzikantai mušdavo įvairaus dydžio būgnus, barškindavo barškalais, gongais, o dainininkai — kės dainuodavo, pliaukšdavo ir trypdavo kojomis. 3/4, 4/4 ir 6/8 metrų rūšių kombinacijos buvo paprastas dalykas. Atrodydavo, kad ta pati melodija vienu ir tuo pačiu metu būdavo muzikuojama kaip valsas, kaip fokstrotas arba kaip maršas — viskas vienu ir tuo pačiu laiku. Šokimas, dainavimas, delnais pliaukšėjimas ir kojomis trypinimas ritmą dar daugiau komplikuodavo.

Kai po pietiečių su šiauriečiais karo buvo panaikinta vergija, tai vergų būklė tapo šiek tiek geresnė, nes dabar jie už savo atliktą darbą galėjo, nors ir labai skurdžiai, bet šiek tiek uždirbti, o atsiradusį laisvalaikį jie jau galėjo sunaudoti kaip kam tinka. Galėjo melstis, dainuoti, muzikuoti savo muzikos instrumentais.

Išlaisvinti vergai visi buvo beraščiai. Tiems beraščiams su laiku į rankas pateko europietiški muzikos instrumentai, kurių anksčiau jie nežinojo. Nemokėdami griežti iš natų, jie galėjo pūsti dūdas ir klarinetus tikrai taip, kaip jiems gimtasis jų muzikinis instinktas diktavo. Įvairius perkusinius (užgaunamuosius) instrumentus, kaip pvz. būgnus, skambalus, barškalus jie pradėjo patys pasigaminti pagal pavyzdžius, prisimenamus dar iš Afrikos laikų. Į juos veikė taip pat ir vietos muzikos įtaka. Šitie buvę vergai juk dar vergijos laikais turėjo progų išgirsti įvairių europietišku pučiamųjų muzikos instrumentų orkestrinės muzikos, prancūzų giesmės ir dainas, anglų balades, o taip pat giesmės ir choralus ispanų, kreolų, kaip ir įvairių tikiųjų giedamas giesmes.

Visų iš Afrikos atsineštinių ir vergijoje girdėtų įvairios muzikos garsų įtakoje išsivystė jazz'o muzikos pirmtakas — "ragtime". Kaip žinome, angliškas "rag" reiškia skudurą, skarmalą, o "time" yra laikas arba muzikos tempas. Taigi, "ragtime" buvo juodaodžių driskių, valkatų muzika, priešingai tradicijomis nustatyta baltojo žmogaus muzikai "straight-time". Nežiūrint į labai nekilnų tos muzikos vardą, ši juodaodžių muzika ėmė greitai įsigalėti baltųjų Naujojo Orleano žmonių tarpe. Tada imta groti ir šokti pagal "ragtime'o" ritmą nuo ryto ligi vakaro ir kiekvienai progai pasitaikius.

Kada tiksliai "ragtime" savo vardą pakeitė į "jazz'ą", šiandien nėra lengva nustatyti, nes, be to, ir pati žodžio "jazz" kilmė sudaro prieštarašius. Ligi dabar yra išlikusi bent tokia versija: Naujasis Orleanas buvo įkurtas 18-me amžiuje prancūzų kolonistų. Prancūzų kalba ten yra girdima lygiagrečiai su anglų kalba ir šiandien. Negrai muzikuodavo ne vien pramogai, bet muzikos garsais jie meldėsi, guodėsi, pasakojosi savo sielvartus ir savo džiaugsmus. Buvo toks būdingas jų paprotys, kad jei kuris nors negras paėmėdavo į rankas klarinetą arba kitą kurią nors dūdą, tai aplink jį susiburdavo jo rasės žmonės ir skatindavo: "Na, kalbėk, pasakok! Mes klausysime." Veiksmazodis "kalbėti" prancūziškai esąs "jaser". Iš jo tat esąs kilęs "jazz'as".

Kaip ten bebūtų, bent tiksliai yra žinoma, kad pirmasis dabartinio tipo jazz-orkestras Naujajame Orleane buvo suorganizuotas 1900 metais kirpėjo Charles Bolden, kuris būvęs tiek garsus jazz'o dūduis,

kad visi juodaikai jį apsaukė "Karaliumi Boldenu". Šitas jo išaukštinimas iš kirpėjo į jazz'o karalių taip jį paveikė, kad netrukus jis pamiso ir 1907 metais buvo patalpintas į bepročių ligoninę, kurioje, išbuvęs 21 metus, ten pat ir pasimirė.

Tais pat istoriniais jazz'o atsiradimo 1900 metais Naujajame Orleane gimė ligi dabartinių laikų garsiausias jazz'o trimitininkas ir orkestrų vadovas Louis Armstrong, kuris

pradėjo mokyti muzikos būdamas dvylikos metų ir... sėdėdamas kalėjime. Ar jis tik vienas buvo pasirinkęs tokią keistą mokslo instituciją sentis jazz'o muzikos mokslo? O, ne! Daugelis uolių jazz'o propagandistų muzikų buvo alkoholikai, narkomanai, vagišiai ir patentuoti vagys. Štai, kitas garsus jazz-kapelijos vedėjas Milton Mezzrow, parašęs knygų apie jazz-muziką, vienoje jų rašo: "Bėda man pasitaikė, kada buvau vos šešiolikos metų

amžiaus. Turėjau draugą Sammy O'Brien'ą, kuris buvo automobiliams atraktinti visurakčių pagaminimo specialistas. Jau du automobilius mums buvo pavykę pavogti, bet su trečiu — Studebakeriu — nepasisekė. Policija mus sugavo ant pirmojo gatvės kampo ir supančiotus nugalėto j Pontiac'o nepilnamečių kalėjimą. Išsėdėjau ten pusę metų, bet nesigailiu, nes kalėjime išmokau klarinetu groti 'hot-jazz'a'.

(Nukelta į 4-tą psl.)

VISIEMS
LIETUVIAMS
LINKIU
LINKSMŲ
IR
LAIMINGŲ
VELYKŲ ŠVENČIŲ

ELLEN PUTRIS

Lietuviškų atvirukų gamintoja
1808 SO. 49th AVE., CICERO, ILLINOIS
Švenčių, sukakčių, vardinių, gimtadienių ir kitų progų įvairiaspalviai atvirukai su vokais.
Knygų ir dovanų pardavėjams duodama nuolaida.

SOPHIE BARCUS RADIJO ŠEIMA

IR

LIETUVIŠKOS RADIJO VALANDOS
BENDRADARbiai

LINKI VISIEMS LIETUVIAMS
LINKSMIAUSIŲ
VELYKŲ ŠVENČIŲ!

Aldona Barcus Daukas ir josios vyras Feliksas Daukas

SOPHIE
BARCUS
RADIO

VISOS SOPHIE BARCUS RADIJO ŠEIMOS PROGRAMOS IŠ WOPA 1490 kil. AM.

Lietuvių kalba: Kasdien nuo pirmadienio iki penktadienio 10—11 val. ryto — Seštadienį ir sekmadienį nuo 8:30 iki 9:30 val. ryto.
VAKARUSKOS: pirmadieniais 7 val. vakaro.

7159 South Maplewood Avenue
CHICAGO 29, ILLINOIS

Tel.: HEmlock 4-2413

LINKSMŲ VELYKŲ ŠVENČIŲ
linkime mūsų visiems kostumeriams ir draugams

STANLEY LITVINAS, PRESIDENT

Carr-Moody Lumber Co.

3039 SO. HALSTED STREET

TEL. Victory 2-1272

MANO ŠIRDIS VIS DAR SUSPAUSTA, BET LINKIU
VISIEMS PRIETELIAMS, DRAUGAMS IR
BIČIULIAMS LINKSMAI IR LAIMINGAI
PRALEISTI VELYKŲ ŠVENTES

Dan Kuraitis

JAZZO MUZIKOS...

(Atkelta iš 3 psl.)

Kad jazz'o muzikos orkestrų vadovai, propagotojai ir kiti dalyviai buvo kilę iš tokių "garbingų" profesijų, tai mus negalėtų stebinti, nes Naujasis Orleansas, kaip ir kiekvienas tu laikų uosto miestas, turėjo išties smūklių, landynių ir ištaigingų legalizuotų prostitucijos namų rajoną. Šis "linksmybių" priemiestis vadinosi Storyville. Bedarbiai negrai muzikantai ir dainininkai tik tenai galėjo rasti sau darbo ir uždarbio, nes j baltųjų apgyventas miesto dalis jiems buvo draudžiama įeiti, o pačių negrų getuose siautė skurdas. Todėl baltųjų išlaikomų smuklių ir prostitucijos namų rajone visi tie negrai muzikantai rasdavo sau pragyvenimą.

Filosofijos profesorius Julius Portnoy savo knygoje "The Music in the Life of Man" apie jazz'o muziką taip rašo: "Jazz'as gimė Naujojo Orleano pulėstuvybės namuose; jo tėvai buvo ragtime ir blues. Iš vieno tėvų paveldėjo sinkopinį ritmą, iš kito — melodiją. Būrelis neraštingų negrų muzikantų buvo jo slaugytojai ir slaugė jie taip gerai, kad per dešimtmetį jazz'as pasiekė Čikagą ir New Yorką."

Nors visi tie negrai muzikantai galėjo muziką užsidirbti sau pragyvenimą, bet visas jų gyvenimas, palyginti, buvo skurdus ir bešeis. Todėl jų mergaitės ir moterys, dainuojančios prieš publiką negalėjo

dainuoti linksmai. Jos dažnai puldavo į nusiminimą ir sielvartą, todėl jų dainos dažniausiai būdavo tragiškai liūdnos, kartais guodžiančios save ir savo likimo draugas. Tuo būdu išsivystė liūdnų jazz'o dainų forma, vadinama "blues". Anglų kalba žodis reiškia tik mėlyną arba žydrią spalvą, negru gi tarpe mėlyna spalva simbolizuoja liūdesį, gedulą, todėl jų terminologija "blue note" reiškia tą patį, ką ir "liūdna gaida".

Kiltus Pirmajam Pasauliniam Karui, JAV valdžia visas Naujojo Orleano paleistuvybės landynes ir ištaigingus šios rūšies namus uždarė. Tuomet juodieji muzikantai ir dainininkai-kės, ieškodami sau duonos, pradėjo savo kelionę Mississippi paupiu, kol pasiekė Čikagą, kuri nuo to laiko tapo antrąja jazz'o muzikos tėvyne. Pirmieji atkeliavę negrai muzikantai gavo darbą vienoje, netoli Čikagos esamo miestelio Burnhamo, smuklėje, kurią, iš tikrųjų, valdė gangsterių sindikatas su garsiuoju jų bosu Al Capone priešaky ir su jo padėjėjais, net aukštais policijos pareigūnais.

Negrų pavyzdžiu Čikagoje ir baltieji ėmė organizuoti jazz'o orkestrus, bet jie nukrypo nuo Mississippi paupy išsivystusio jazz'o muzikos stiliaus, įvesdami į orkestro sąstatą ligi tol nežinomą muzikos instrumentą — saksofoną, pianą ir kitas naujenybes. Netrukus ir New Yorkas ėmė šokti pagal negrų jazz'o garsus, kol pagaliau ir visoje šiaurės Amerikoje buvęs civilizotas baltasis žmogus ėmė pašėliškai šokti pagal tą patį juodojo Afrikos žemyno sukurtą sinkopinį ritmą ir su akcentais visai nelauktose vietose, kas šokėjus varė į pasiutimą ir įtaigojo daryti dar nebijus išdaigas.

Jazz'o muzika ėmė domėtis ir senutė Europa. Pirmon eilėn ją susizavėjo Prancūzija, ypač Paryžius. Aukščiausias jazz'o muzikos kurso pakilimas buvo apie 1917-1932 metus, kai šiuo metu susidomėjo net žymus Prancūzijos žydų kilmės kompozitorius Darius Milhaud. Kitose Europos šalyse jazz'as plito taip pat, bet nebuvo per daug garbinamas, o Mussolinio Italijoje ir Hitlerio Vokietijoje

je jazz'o muzika buvo visai uždrausta. Dabartiniiais laikais JAV-se jazz'o muzika ir jai gimininga Rock-n-Roll šokių muzika, kaip ir Liverpulio vyrųų Beatles dainavimo stiliai uoliai pamėgdžiojami Amerikos jaunimo, kuris šias naujenybes melniau šoka ir demonstruoja, norėdamas senjiai kartai parodyti savo skirtingumą ir didesnę savo kultūrinės pažangos pranašumą. O iš tikrųjų gale tos visos istorijos persasi pati neprašyta išvada, kad baltasis žmogus, kadaise užkariavęs visą buvusią huronų, irokesų ir kitų indėnų giminių žemę, paskui žiauriai pavergęs Afrikos žemyno juodąjį žmogų, niekaip nepajėgė užkariauti buvusią savo vergų dvasios kultūros — labai primityvios kultūros, gimusios ir išaugusios smuklių ir paleistuvybės namų atmosferoje — ir į jos vietą perteikti jiems savosios baltojo žmogaus ilgus amžius puoselėtos ir ant mokslinių pagrindų pastatytos kultūros, bet keistu būdu jis pats tapo afrikietiškos kultūros vergu. Čia nekaltant apie šios dalies viršutinį visuomenės "lūkstaujį", atrodo, kad visa Amerika šiandien, nelyginant Beatles, nerūpestingai muzikuoja ir šoka taip, tarytum, ji būtų juodųjų Afrikos karaliukų kolonija. Be to, ir kitos aukščiau suminėtos Naujojo Orleano landynių ir smuklių juodųjų jazz'o muzikantų "dorybės", kaip girtuokliavimas, nuodyjimasis narkotikais, plėšikavimas, gangsterizmas ir, išvadoje — kalėjimas, randa baltojo jaunimo eilėse net daug sekmingesnius už negrus šių "menų" pamėgdžiotojus.

Mūsų kadaise ramios ir padoringos žemdirbių tautos žydintis jaunimas ir šioje šalyje daugumoje yra gana padorus ir jo užsimojimai ir žygiai dažnai yra džiuginantys. Tačiau su

liūdesiu ir nerimu kai kada tenka susidurti su nemalonių faktų, kad ir jo eilėse atsiranda JAV-bių policijos įsainose pasižymėjusių ne tik savo girtuokliavimu, narkomanija ir kilom Naujojo Orleano "dorybėmis", bet jau ir iš veliausiai į šią šalį imigravusių lietuvių tėvų kilusių jaunuolių susidėjusių su jaunuolių gaujomis automobilių vogimo biznyje...

O, šios jazz'o muzikos pėdsakais atliktos, kelionės paibaigoje prisimena prieš keletą tūkstančių metų įstatas, šiandien laikomas jau pasenusiu, kinų filosofo Konfucijaus sprendimas:

"Jei nori žinoti kaip yra valdoma šalis ir kokia tos šalies žmonių dorovė — įsiklausyk į jos muziką!"

Ar iš tikrųjų šis aforizmas yra pasenęs?... O! taip ir ima viliojanti pagunda dabar imti ir suabejoti dėl jo pasenimo...

Savo namie vaistų spintelė reikia nepaprastai svariai ir tvarkingai užlaikyti, kaip šiame vaizdelyje parodyta: išimti visas bonkutes ir išmazgoti lentynas; patikrinti visus užrašus, kad neišvyktų klaidų, nes vaistų sumaišymas gali būti fatališkas; patikrinti, kokiu vaistų trūksta ir juos papildyti kad būtų bet kokiam netikėtumui pasiruošęs.

FLIRTAS

Susitinka Škotas jaunuolis škotė mergaitę ir pakviečia į kiną. Kine jaunuolis išsitraukia šokolados plytą ir su pasigardžiaivimu uškandžiauja. Matydama, kad jos bernelis ne nesirengia jai pasūlyti, mergaitė klausia škotuko: "Tai ką, gaudi šokolada?" "Labai", patvirtina škotukas.

"ar irgi norėtum?" "Mielu noru", prisipažįsta mergaitė.

"Gerai, palaukim pertraukos, tuomet aš pašaužiu šokolado paravinėtoją", atsakė.

"NAUJIENOS" KIEKVIENO DARBO ŽMOGAUS DRAUGAS IR BIČIULIS

LINKSMŲ VELYKŲ ŠVENČIŲ
linki visiems savo klientams, draugams

SUKYS - DOODY - ANTONISEN
INC.
REAL ESTATE — INSURANCE

3252 So. Halsted Street CALUMET 5-2520

LINKSMŲ VELYKŲ ŠVENČIŲ
linki visoms savo klientėms ir draugėms

MARINELLO BEAUTY SHOP
VISŲ RŪSIŲ GROŽIO KULTŪRA
MRS. JOSEPHINE CHIPAS, Savininkė

Šeštadieniais nuo 9 ryto iki 6 val. vakaro.
Kitomis dienomis nuo 9 val. ryto iki 9 val. vakaro.
Pirmadieniais, trečiadieniais ir sekmadieniais uždaryta.

3600 SO. EMERALD AVE. Tel.: LAfayette 3-9741
(Gėjimas iš 36-tos gatvės)

LINKSMŲ VELYKŲ ŠVENČIŲ
visiems kostumeriams ir draugams linki

GRAY'S SHELL SERVICE
Savininkas PETRAS GRAZINSKAS

6654 S. California Ave., Chicago 29, Ill.
Tel. PR 8-9676

LINKSMŲ IR LAIMINGŲ VELYKŲ ŠVENČIŲ

VISIEMS DRAUGAMS, BIČIULIAMS, PRIETELIAMS IR VISIEMS CHICAGOS LIETUVIAMS LINKI

Povilas ir Sally RIDIKAI
3354 South Halsted St. CHICAGO, ILL. YArds 7-1911

LINKSMŲ ŠV. VELYKŲ ŠVENČIŲ
linki visiems savo klientams ir draugams

"RŪTA" RESTAURANT
ENINA ir KAZYS BALTRAMONAI, Sav.

6812 So. Western Avenue

Linksmų Pavasario Švenčių — Velykų visiems naujieniečiams ir draugams linki

JUOZAPAS BALČIŪNAS
LIETUVIŲ TAUTINIŲ KAPINIŲ PREZIDENTAS
Lietuvių Auditorijos rėmėjas ir Naujienų skaitytojas nuo pirmo Naujienų numerio.

7155 SO. SACRAMENTO AVE. TEL.: GROVEHILL 6-5078

ATĖJO VELYKOS — DIDŽIOJI PRISIKĖLIMO ŠVENTĖ!

NUSLINKUS ZIEMOS ŠALČIAMS, VISI — ŽMONES, GAMTA, GYVIAI — ATGYJAME NAUJAM GYVENIMUI.

LINKIME MŪSU TAUPYTOJAMS, DRAUGAMS IR VISIEMS LIETUVIAMS LINKSMAI ATŠVEŠTI ŠVENTAS VELYKAS!

DISTRICT SAVINGS & LOAN ASSOCIATION
PAREIGŪNAI IR DIREKTORIAI:

THOMAS S. JANULIS, direktorių tarybos pirm.
ALBERTAS J. AUKERS, prezidentas ir monažeris
EDWARD GAMMIE, viceprezidentas
JOHN T. JANULIS, sekretorius
EMIL L. DĒSWIK, iždininkas

DIREKTORIAI:
DR. ALGERD W. PROSIS,
ALEX M. KEZES,
JAMES A. AUKERS,

ALBERT J. AUKERS
Prezidentas ir Monadžeris

DISTRICT SAVINGS
3430 SOUTH HALSTED • CHICAGO 8, ILL.
OFFICE HOURS: Monday, Tuesday, 9—4;
Thursday, 9—8; Friday, 9—6;
Saturday, 9—1; Wednesday closed.

Phone: 523-8200

IŠ UKRAINEČIŲ GYVENIMO

(Lietuvių - ukrainiečių bičiulystės sąjūdžio vystymo paraštėje)

Kaip žinoma, dar prieš įsteigiant (1928) Kaune Lietuvių - Ukrainiečių draugą, jos kūrėjas bei propaguotojas, šviesaus atminimo prof. Mykolas Biržiška, žymiai anksčiau, jau Vilniuje karštai propagavo bičiulystę tarp mūsų tautų.

Šių eilučių autoriui, dar 1921 metais būnant belaisvėje (Lenkijoje, tuomet lenkų oficialiai vadinamame internate), pavyko susisiekti (pirma per Berlyną) su prof. M. Biržiška laiškais, kuriuose jis skatino nenutrūkti ryšių bei bendravimo su tuometiniais ukrainiečių tautinės minties puoselėtojais bei reišėkėjais.

Visiems laikams liko ryškus prisiminimas pirmojo, visai at-

sitiktino susitikimo su tuometiniu ukrainiečių kovų vadu Symonu Petliūra. Tai įvyko Zmėrinkos stotyje, aršiausios kovinės krizės laiku, kai mūsų (ukrainiečių) karo mokyklos visas sąstatas buvo įvestas į lemiamųjų kautynių sukurį.

Vyriausias kariuomenės vadas, sužinojęs, kad aš lietuvis, nustūmė į šalį kęstąjį sumuštinį ir, ilgai spausdamas mano dešinę, karštai įtaigojo, sugrįžus mano tėvynei, Lietuvon, propaguoti lietuviams būtinumą niekuomet neužmiršti istorinės praeities šviesaus bendravimo ukrainiečių su lietuviais, nes išskirtinai tik mūsų dviejų tautų, tų pačių mūsų bendrų priešų imperialistinės užmačios duoda ak-

Tarasui šėvenkai atidengiant paminklą 1964 metais birželio 27 dieną, lietuvių reprezentacinė grupė eisenoje (iš kairės į dešinę): Audronė Lesniaskaitė (fotografo "nuokirpta"), J. D. Česna, Milda Pakeliniškė, V. Šimkus, P. Dirkis ir Dangulė Šukelytė (tą pačią dieną grupės nuotrauką įsidėjo The Evening Star bei Washington Post).

sting mūsų nuo amžių žinomam bičiuliškumui skatinti ir, svarbiausia, vispusiškam bendradarbiavimui vystyti bei plėsti.

Laikraščinio straipsnio dėmai neleidžia plačiau anas Symono Petliūros mintis vystyti (tai bus atlikta neilgai trukus paskleisimam informaciniam referate). Bet čia lai bus leista nors trumpai priminti ištraukėle minčių, kurias pareiškė š. m. Neo-Lituanų mūsų Nepriklausomybės atstatymo minėjime, ukrainiečių karo veteranų paskirtasis ryšininkas su lietuviais, inž. Stepan Budnyi, būtent: "... Dabar... bendro žiauraus likimo akivaizdoje, mes privalome dar glaudžiau susijungti mūsų kovoje su mūsų bendrais priešais, nes tik mūsų tautų vienybėje glūdi jėgos, sugebėsiančios pasipriešinti užmačioms, vistiek iš kur jos besireikštų — iš raudonosios ar baltosios Maskvos, ar iš Varšuvos... Didybė mūsų nepriklausomybės simbolių — VILNAUS ir L'VIVO, su jų švenčiomis, lai taps pulsų mūsų širdžių ir kelrodžių mūsų gyvenimui kovoje!"

1961 metais ukrainiečių karo veteranų s-gos Čikagos skyrius suruošė tradicinį gedulingą minėjimą, švarebarto, Parizyje, iš pasaly nužudytą pirmojo respublikos prezidento Symono Petliūros. Referatą minėjime turėjo garbės skaityti ukrainiečių kalba šių eilučių autorius.

1961 metais ukrainiečių karo veteranų s-gos Čikagos skyrius suruošė tradicinį gedulingą minėjimą, švarebarto, Parizyje, iš pasaly nužudytą pirmojo respublikos prezidento Symono Petliūros. Referatą minėjime turėjo garbės skaityti ukrainiečių kalba šių eilučių autorius.

Ypač didelį įspūdį ukrainiečiams padarė šie momentai: Lietuvos Gener. Konsulo dr. Petro Daužvardžio pasveikinimas raštu; gen. prof. Stasio Dirmanto jau ne pirmas atsilankymas į panašius minėjimus ir šiame įteikimas Ukrainiečių Karo Veteranų Sąjungos pirm. pulk. Fylovovyčii autografuoto mūsų Ramovės dešimtmecio sukaktuvinio leidinio; tikrą furorą sukėlė mūsų solistų Janinos Šalnierės ir Algirdo Brazio pasirodymas ukrainiečiams. Be to, dar ir šiandien ukrainiečiai nuotaikingai mini lietuvių skaitlingą atsilankymą minėjimam.

Šie metai mūsų santykiavime su ukrainiečiais liks savaip istoriniais, nes mūsų tautų nepriklausomybės atstatymo

marinti dirbtiniu būdu. Čikagoje ukrainiečiai pakvietė minėjimam ir Liet. Bendruomenę. Tuometinis Apyg. v-bos p-kas Petras Vėbra pasiuntė lietuvius atstovauti šių eilučių autorių. Virš dešimties tūkstančių susirinkusiųjų sukėlė didžiules ovacijas keliais žodžiais iš prezidiumo prabilusiam lietuvių atstovui.

Dabar lietuviai jau apytikriai žinojo ukrainiečių šiltes nusiuteikimus lietuviams, tad kai Tarasui šėvenkai buvo atidengiamas Washingtono pastatytasis paminklas, ir lietuvių reprezentacinė grupė, Valerijono Šimkaus dėka, dalyvavo (žiūr. pridėdamąją nuotrauką) didingose iškilmėse, sutelkusiose iš visų JAV bei Kanados arti šimto tūkstančių ukrainiečių.

1961 metais ukrainiečių karo veteranų s-gos Čikagos skyrius suruošė tradicinį gedulingą minėjimą, švarebarto, Parizyje, iš pasaly nužudytą pirmojo respublikos prezidento Symono Petliūros. Referatą minėjime turėjo garbės skaityti ukrainiečių kalba šių eilučių autorius.

Ypač didelį įspūdį ukrainiečiams padarė šie momentai: Lietuvos Gener. Konsulo dr. Petro Daužvardžio pasveikinimas raštu; gen. prof. Stasio Dirmanto jau ne pirmas atsilankymas į panašius minėjimus ir šiame įteikimas Ukrainiečių Karo Veteranų Sąjungos pirm. pulk. Fylovovyčii autografuoto mūsų Ramovės dešimtmecio sukaktuvinio leidinio; tikrą furorą sukėlė mūsų solistų Janinos Šalnierės ir Algirdo Brazio pasirodymas ukrainiečiams. Be to, dar ir šiandien ukrainiečiai nuotaikingai mini lietuvių skaitlingą atsilankymą minėjimam.

Šie metai mūsų santykiavime su ukrainiečiais liks savaip istoriniais, nes mūsų tautų nepriklausomybės atstatymo

šventės, ir tai abiejų tautų himnais, kalbomis bei tautinėmis melodijomis buvo paminėtos lietuviškose ir ukrainietiškosiose radijo valandose: 22-ro sausio per mielųjų Aldonos bei Felikso Daukų vedamąją valandą, o Vasario 16 per prof. V. Ivaščuko vedamą ukrainiečių radijo valandą.

Beveik visuose mūsų minėjimuose — bažnyčioje, prie paminklo ir salėje, greta lietuvių, dabar jau stovėjo ir ukrainiečių tautinė bei organizacijų vėliavos.

Paskiausių laikų ukrainiečių poetas, vadintas "Ukrainos Lakštingala", Volodymyr Sosiūra (mirė 1965.1.8, Kieve), būdamas anapus "geležinės uždangos", išdrįso rašyti:

"Nepže ne možna, mi narode, Usim skazat", šeo TY jie TY, Šeo strašno nam na tychi vody Cerez kistky tvoji ity!..."

Lietuviškai:

"Tauta manoji, nejam negalima Visiems pasakyti, kad TU tai Kad į vandenį tyluosius [TU, Tavaisiais kaulais mums eiti [baisu!..."

Įsidėmėkime šį ukrainiečių poeto šauksmą. Kitaip... vieni likime grumtynėse su mūsų aršiausiais priešais.

Ir čia negali, žmogus, aptenkti džiuginančio reiškinio: kasdieną atsiranda vis daugiau ir daugiau mūsų lietuvių, taip pat ir ukrainiečių, gerai suprantančių mūsų dabarties bei ateities sunkumų grumtynėse su mūsų viršminėtais priešais dėl mūsų tautų laisvės ir nepriklausomybės. Ir kaskart vis daugiau karštai pritariančių užsimojimams bei siekiam konkretizuoti lietuvių - ukrainiečių bičiulystės sąjūdį.

Kai šiais metais, čia pirmą kartą sausio 22 d. buvo minimas Ukrainos Nepriklausomybės atstatymo paskelbimas, kas buvo atlikta per šviesaus atminimo Sofijos Barkus radiją, atliekant Ukrainos himną bei ukrainietiškas melodijas pynę, taip pat ir kovo 10 d., minint Taraso šėvenkos mirties sukaktį, palyginti, daug lietuvių, asmeniškai ir telefonu reišė pritarimą bei skatino neapleisti pradėtojo žygio.

Siemet ir ukrainiečiai (taip pat čia pirmą kartą) minėjo Lietuvos Vasario 16-tąją prof. V. Ivaščuko vedamo radijo bangomis, o minint Ukrainos Nepriklausomybės atstatymo paskelbimą profesorius Semčyšyn, daugybės susirinkusių ukrainiečių akivaizdoje, iš tribūnos padėjojo Aldonai ir Feliksui Daukams bei Naujienoms už turiningą paminėjimą Ukrainos Nepriklausomybės šventės ir atžymėjo tai, kaip reikšmingą įnašą lietuvių - ukrainiečių bičiulystei ugdyti.

P. S.: 1) Prašau atleidimo gal už nevykusį iš ukrainiečių kalbos verlimą Sosiūros eilėrašcio, nes nesu poetas.

2) Mūsų bičiulystės sąjūdžio pritarėjus prašau pranešti savo gyvenviečių adresus nūpuoliam informavimuisi (Mano adresą prašau žiūr. telef. knygoje). Jonas D. Česna

NAIROBI. — Kenijoje susirinkę vienuolikos Afrikos valtybių galvos nutarė prašyti Britanijos valdžią, kad ji jėga pašalintų Rodezijos baltųjų vyriausybę.

NEW YORKAS. — Evangelikų liuteronų šalpos fondas pasiūnė į Indiją tris milijonus vištimy tablečių.

Pasveikina savo draugus per "Naujienas"

Linksmų Velykų švenčių visiems savo kostumeriams ir draugams linki

KAZYS ČESNAUSKAS

Generalinis kontraktorius namų statybai

6928 So. Maplewood Ave.

HE 6-2812

LINKSMŲ ŠV. VELYKŲ ŠVENČIŲ
VISIEMS DRAUGAMS IR KLIENTAMS LINKI

LEO'S SINCLAIR SERVICE

LEONAS FRANCKUS, sav.

Gazolino stotis ir automobilių taisymo dirbtuvė

5759 So. Western Ave.

Tel. PR 8-9533

LINKSMŲ VELYKŲ ŠVENČIŲ
klientams ir draugams linki

CONTINENTAL
AUDITORIJOS RESTORANAS
GENOVAITE IR JONAS MALIORIAI, sav.

3131 So. Halsted Street, Chicago, Ill.

LINKSMŲ VELYKŲ ŠVENČIŲ
linkime visiems savo klientams ir draugams

Frank's Television & Radio, Inc.
PARDUODAM IR TAI SOM

Savininkai PAULIUS ENDZELIS, JUOZAS BENDORAITIS

3240 So. Halsted St.

Calumet 5-7252

LINKSMŲ ŠV. VELYKŲ ŠVENČIŲ

linki

klientams, draugams ir pažįstamiems

MODERN ROOFING COMPANY

JOSEPH B. SAROCKAS, Sav.

4341 So. Spaulding Ave., Chicago 32, Ill.

Tel. LAf. 3-4411

LINKSMŲ ŠV. VELYKŲ ŠVENČIŲ

linkime visiems savo kostumeriams
draugams ir pažįstamiems

LITHUANIAN BAKERY

Sav. ANATANAS KAZILIONIS

Reikalaukite mūsų gaminių visose krautuvėse.

2450 WEST 59th STREET

Tel.: HE 4-7434

Linksmų Velykų švenčių visiems savo
kostumeriams ir draugams linki

A. STASIUNAS HANDY HARDWARE

PAINTS — GLASS — PLUMBING
ELECTRICAL SUPPLIES

2652 West 71th St.

GR. 6-8352

Chicago 29, Ill.

LINKSMŲ ŠV. VELYKŲ ŠVENČIŲ
linkiu visiems savo klientams ir draugams

JOE'S TAVERN

JUOZAS SUTKUS

Tel. LA 3-1538

827 W. 33 Street

LINKSMŲ VELYKŲ ŠVENČIŲ
linki visiems savo klientams ir draugams

**CIRCUIT T. V.
AND RADIO SERVICE**

DAN LIUTIKAS, sav.

NAUJŲ PARDAVIMAS • VARTOJAMŲ TAI SYMAS •
GREITAS PATARNAVIMAS • GARANTUOJAMA • KREDITAS

2412 WEST 71st St., CHICAGO, ILL. 60629. Tel. — 471-2446

LINKSMŲ ŠV. VELYKŲ ŠVENČIŲ
linki visiems savo klientams, draugams
ir pažįstamiems

MARCIE'S TAVERNA

837 West 34th Place

Virginia 7-8704

LINKSMŲ VELYKŲ ŠVENČIŲ LINKIME
Visiems Savo Kostumeriams ir Draugams!

SIUVĖJŲ DIRBTUVĖ

PRANAS IR IEVA NAVAKAUSKAI, Sav.

Cleaning, Pressing and Repairing

2653 W. 43rd St.

Tel.: LAfayette 3-4116

LINKSMŲ VELYKŲ ŠVENČIŲ
linki visiems savo klientams, draugams
ir pažįstamiems

LIETUVIŲ KLUBAS

KUNIGUNDA, Sav.

Įvairūs vietiniai ir importuoti gėrimai. Fox Head "400" beer

2547 W. 71st St.

Tel. 436-1566

LINKSMŲ VELYKŲ ŠVENČIŲ
linki visiems savo kostumeriams ir draugams

ZOLP'S MILLWORK

LIETUVIŲ ISTAIGA
SYLVESTRAS ir MARIE ZOLP, Sav.

3554 South Halsted Street
Tel.: YArds 7-2576

LINKSMŲ VELYKŲ ŠVENČIŲ
savo klientams ir draugams linki

JONAS BARTKUS

TAVERNOS SAVININKAS

3566 So. Halsted Street

LINKSMŲ ŠV. VELYKŲ ŠVENČIŲ
linkime visiems savo kostumeriams ir draugams

ROYAL BLUE STORE

A. VALAVIČIUS, A. ČEPENAS, K. BRENCIUS

4359 S. Campbell Ave. Chicago 32, Ill.
Tel. BI 7-9475

LINKSMŲ VELYKŲ ŠVENČIŲ
LINKI VISIEMS LIETUVIAMS

L. BUKAUSKAS IR SŪNUS

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

10821 So. Michigan Avenue
Phone CO 4-2228.

LINKSMŲ ŠV. VELYKŲ ŠVENČIŲ
visiems savo draugams ir pacientams linki

DR. ir MRS. PETER T. BRAZIS

Gydytojas ir Chirurgas

2434 West 71st Street
Tel.: HEMlock 4-5849

GARSINKITĖS NAUJIENOSE

6 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — FRIDAY, APRIL 8, 1966

JUOZAS STROLIA

KADA IR KIENO VEIKSMAI LAIKYTINI BENDRADARBIAVIMU SU MASKVA?

Mūsų spaudoje daug rašoma, o dar daugiau kalbama apie bendradarbiavimą su Maskva, apie mūsų tautiečius, tapusius Maskvos bendradarbiais, spaudoje išvardinant jų pavardes, o kartais ir gyvais žodžiais jų adresu sodriai nusikeikiant ir prisegant jiems vieno buvusio Kristaus mokinių titulą ir panašiai. Šios kalbos prasidėjo dar neseniai; maždaug nuo to laiko, kai Vilniaus universiteto profesorius Kubilius pabuvojo Čikagoje ir su kai kuriais lietuviais turėjo pasimatymą.

Sviesiausia su Maskva bendradarbiavimo žvaigžde buvo nominuotas vienas Čikagos lietuvis, ilgametis mokytojas. Po jo buvo išvardinta eilė kitų lietuvių, įvairios visuomeninės padėties žmonių, daugumoje vis ne paprastų plebėjų, bet greičiau patricijų: konsulių, profesorių, kompozitorių, dailininkų ir kitų didesnių ir mažesnių bendradarbiavimo žvaigždžių, iš kurių tuo būdu buvo sudaryta, tarytum, išsisa Maskvos bendradarbių žvaigždyno sistema.

Vėliau ėmė aiškėti, kad susitikimų su prof. Kubiliu būta ne tik pas tą mokytoją, bet ir kitur. Susitikusių ir kalbėjusių su juo lietuvių skaičius siekia net keletą šimtų. Todėl dabar kyla klausimas, kodėl vieni pateko, o kiti, pas kuriuos tas pats Vilniaus svečias buvo apsilankęs, nepateko į išgarbintų Maskvos bendradarbių sąrašus? Kai kas tvirtina, kad vieni į tą vilnų karšimo mašiną todėl nepatekė, kad buvę vilnakaršių arti giminės, kiti — artimi draugai, o treči turėję kitokių lengviančių aplinkybių. Tačiau Čikagoje būta ir dramatiškesnių reiškinų. Vienas PLB-nės pareigūnas kitam tos pat organizacijos pareigūnui, prof. Kubiliaus net visai nemačiusiam, o tik pasikalbėjusiam su anuo mokytoju, išmušęs iš burnos branguos tabako pilną degančią pypkę. Kitur jau pradėta kalbėti apie kūjo paleidimą į darbą...

Tokių reiškinų akivaizdoje kai kurių mūsų tautiečių tarpe kilo susirūpinimas, kaip reikėtų laikytis šių donkichotiškų kovų įkaršty, kad negavus visai nekaltai smūgio peiliu į pašoną arba kūją į galvą, nes kai mes kalbame su pažįstamu Jonu, Juozu, tai galime net nežinoti, kad tam tikra grupė tą patį Joną, Juozą jau seniai yra užrašiusi savo registracijoje kaip Ivaną ir Josifą ir nurašiusi juos į nuostolius. O juk nepasaptis, kad ligi šiol mes neturėjome ir neturime visų tautų vienijančio ir vedančio autoritetingo Mozės, kuris, lietuvių aukščiau statydamas už kromelinį susiskirstymą, kaip višta savo vaikus, burtų visus lietuvius į vieną krūvą. Mes esame nepaprastai turtingi visokiais mūsų tautos skirstytoriais, smulkiais, nuo visos pilkos masės niekuo nesiskiriančiais mozėmis, kurių vienintelis privalumas yra didžiausias jų troškimas, kad visus priglaudusi šios šalies valdžia visur juos švelniai glostytų baltomis demokratinėmis pirštinaitėmis, o jiems kad būtų laisvė visus savo tautiečius viršinininkais kietai valdyti tik diktatūros priemonėmis ir versti tik taip galvoti, kaip jie, blaiviam arba girtame stovy būdami, diktuoja. Jie lietuviams patriotais tepripažįsta save, savo ženą arba švogeri, o visą likusią tautą lengva širdim nurašyti į nuostolius, ypač apie tą patį dalyką skirtingai galvojančius, visai nenorėdami žinoti, kad mes gyvename de-

mokratinių laisvių; sąžinės laisvės, žodžio laisvės šaly ir kad jų pačių šeimose ne visi vaikai apie tą patį dalyką vienodai galvoja. Uniformotai vienodą galvosena visame pasauly nori įgyvendinti bolševikai smegenų plovimo ir kitokiomis priemonėmis. Tat ar toks šių mūsų viešosios opinijos formuotojų noras nėra panašus į jų pačių bendradarbiavimą su Maskva?

Palietus viršinininkų ir viešosios nuomonės formuotojų klausimą, ryškiai prisimena vaizdas iš dypukiško gyvenimo Vokietijoje. Hanau DP stovykloje vieną dieną vyko lietuvių organizacinis posėdis - susirinkimas, prieš tai visiems užpildant tam tikras klausimų anketas. Tuos lapus užpildydami kai kurie dypukai į skiltį "profesija" buvo užsirašę "viršinininkais". Šitie "viršinininkai" ir paprasti mirtingieji posėdžiavo ir riejosė... apie septynias valandas. Paskui paaiškėjo, kad susirinkimas nebuvo teisėtas, nes nebuvo kvorumo, o dauguma susirinkusiųjų — nebuvo organizacijos nariai. Pro išbėjęs kareivinių langus iš lauko pusės tą susirinkimą stebėję mūsų kaimynai latviai juokėsi ir sakė: "Kaipgi jūs norite valdyti visą savo Lietuvą, jei paprastame susirinkime negalite patys susitvarkyti?"

Nuo tų laikų praslinko 20 metų. Daugelis tremtyje pasireišusių "viršinininkų" atplaukė į šią šalį su visa lietuvių mase. Nevienas jų čia koją įkėlęs ir vėl pasipuošęs, jei jau nebe "viršinininkų" tai kitokiais aukštais titulais: profesoriais, daktarais, inžinieriais, kurių anapus Atlanto balos jie neturėjo (čia nekalbama apie lietuvius, tuos mokslo titulus teisėtai įsigijusius aukštoje JAV ir kitų šalių mokyklose ir ramiai dirbančius savo profesinį darbą). Šitie "viršinininkai", kaip atrodo, tai nuo pat karo laikų ligi dabar ne tik kad niekuo neužmiršo, bet nieko nė neįsmoko. Tai neramiausias mūsų elementas, kurių vieni, nusivylę, kad jiems čia nepavyksta įsibrauti į "viršinininkus", panūdo savo jenas pasukti Maskvos link, o kitiems su tuo atsirado nauja profesija, tai sekti ne tik tuos, bet ir kitus niekuo dėtus, kedenti juos savo uždaruose "kahaluose" ir skųsti JAV policijai.

Bendradarbiavimo su Maskva reikalu mūsų išeivijoje jau yra padaryta nutarimų ir jie paskelbti spaudoje. Tai labai puiku. Tačiau ar tais nutarimais išspręstas klausimas? Kai kurie sprendimai buvo padaryti skubiai, tuojau pirmajam įkarščiui užėjus, ir jie yra panašūs į Lietuvoje buvusius karo komendantų parėdymus. Jei jau kas nors yra pasiryžęs grįžti į Lietuvą arba su Maskva bendradarbiauti, tai toks žmogus niekam tokių dalykų netrimtuos ir joki komendantiški parėdymai nuo sumanytojo žygio jo nesulaikys. Tokie tegu sau važiuoja. Dėl to visiems gal bus tik geriau. Bet vien iš neapykantos ir pirmajam karščiui užėjus, kai bus išvartytas arba moraliai sutryp-

tas kuris nors, tegu sau ir vėjavaikiškos dvasios, bet taurus lietuvis kultūros darbininkas, nieko bendra neturįs nei su Maskvos, nei su lietuviškomis diktatūromis, tai koks gi bus mūsų teisėjų ir tremėjų nuopelnas ir kas tam žmogui atlygins moralines ir medžiagines skriaudas? Argi ir vėl atėjo laikas atgyti DP stovyklų dvasiai, kada lengvapėdiškai buvo rūšiuojami žmonės: "šitas — ne mūsų", "šitas — taip pat ne mūsų". Ir taip, tik kas dešimtas — "mūsų". Po karingom kalbom ir nutarimais ar ne slypi tam tikras baimės šešelis arba dėl vieno kurio nors šiaudadūžio atsiskyrėlio išskylas baimingas savojo menkavertybės komplekso pajutimas, stumias teisėjus į desperaciją ir karščiavimąsi, o tuo pačiu jau ir į pripažinimą didesnio "anos pusės" santūrumo ir pranašumo?

Mes neturime išdirbto lietuvių drausmės statuto, kuriame aiškiai būtų nustatytos ribos, kur baigiasi lietuvių samoningumo ir lietuviško veikimo darbas ir nuo kurios vietos prasideda bendradarbiavimas su Maskva. Nutarimai arba parėdymai JAV ir Kanados lietuviams nebendradarbiauti su Maskva yra labai skambus šūkis išeivijos gyvenime, bet tuose nutarimuose galima klaidžioti kaip po mišką ir nesusivokti, kokio dydžio tas miškas yra. Dabar tas raganiškas terminas "bendradarbiavimas su Maskva" linksniuojamas ir spaudoje ir pasikalbėjimuose. Bet kas galėtų pasakyti, kuri yra tiksli šio termino definicija ir kas ir kada ją nustatė? Kada lietuvių veiksmai yra laikytini savo tautos išdavimu ir kada — ne? Kas iš mūsų mirtingųjų, eidamas prieš lietuviškus interesus, turi būti laikomas nusikaltėliu prieš lietuvių tautą ir kas — ne? Kada? Ar tik šiais 1966 metais, o kitais laikais ir kitiems lietuviams Maskva — nebuvo Maskva?

Visi šitie klausimai iškyla ne kurio nors įkarščio įtakoje, bet natūraliai žvelgiant į pastarųjų mėnesių įvykius ir palyginant juos per ankstyvesniojo mūsų tautos gyvenimo jau gerokai atvėsusių panašių įvykių akinius. O tie įvykiai, nors ir kitokiose formose, kartojasi nuo pat Lietuvos nepriklausomybės atgavimo ligi dabartinių dienų:

1) 1922-23 metais būrelis jaunų žmonių Kaune ėmė leisti nepartinį laikraštį "Mūsų Mintis". Atsakomuoju redaktoriumi buvo Vincas Daudzvardas. Tuo pat laiku iš Maskvos į Lietuvą atvyko du rusų tautybės broliai generolai. Lietuvoje abu jie buvo paskirti atsakingoms viršinininkų pareigoms. Visur jie demonstratyviai kalbėjo rusiškai, kas jaunajai Lietuvos karininkijai negalėjo patikti. Po kai kurio laiko iš lūpos į lūpas po Kauną kursavo toks eilėraštinis:

*Kak prijechali dva brata
Iz Moskovy da na Litvu —
Dimitriji pravil štabom,
A Vanuša — kočegar.*

*(Kai atvažiavo du broliai
iš Maskvos gi Lietuvon —
Dimitrijus valdo štabą,
O Jonelis — pečkuryš.)*

Kai syki į karininkų ramovę atėjęs vienas tų generolų gar-

siai kalbėjo rusiškai, tai vienas jaunesniosios kartos lietuvis karininkas, atitinkamai pagerbęs generolą, užklauso:

— Izvinite, gospodin general, možno-li zdieš' govorit po litovski? (Atsiprašau, pone generole, ar čia galima kalbėti lietuviškai?)

Už tokį klausimą tą lietuvi

karininką generolas nubaudė vienu mėnesiu daboklės. Tuo įvykiu sužadinti kiti lietuvi karininkai atvyko į "Mūsų Minties" redakciją (Laisvės Alėjoje 24, antrojo aukšto kampiniame kambary). Po keleto dienų laikraštį pasirodė tokia žinutė: "Kaune, viename

(Tęsinys 7. toms nsl.)

LINKSMŲ VELYKŲ ŠVENČIŲ
linki savo klientams, draugams ir pažįstamiems

BRUNO KLEMKA

Home Builder and General Contractor

10040 So. Kilpatrick — Oak Lawn, Ill.
Telef.: 424-3810

LINKSMŲ ŠV. VELYKŲ ŠVENČIŲ
visiems draugams ir kostumeriams linki

KAUNAS PARK INN

VALERIA IR ANTHONY KAZLAUSKAI, Sav.

2650 W. 69th St. Tel. GROvehill 6-9753

LINKSMŲ VELYKŲ ŠVENČIŲ
linki visiems savo klientams ir draugams

ONA KARALIUS

SAVININKĖ

3436 So. Lituanica Avenue

LINKSMŲ VELYKŲ ŠVENČIŲ
linkime visiems savo kostumeriams ir draugams

HOLLYWOOD INN.

UZEIGA IR SALE RENDON

RUDAUSKŲ SEIMA

2419 W. 43 St. Tel.: VI 7-9780

LINKSMŲ VELYKŲ ŠVENČIŲ
linkime visiems savo kostumeriams ir draugams

RED'S PLACE

Kur galima netik išgerti, bet ir gerai pavalgyti.

WALTER ir ELIZABETH MISEVICH, Sav.

2200 West Cermak Road Chicago, Ill.
Telef.: VIRginia 7-8874

Linksmų pavasario Velykų švenčių
linkime visiems savo klientams ir draugams

Narcizas ir Olga Kreivėnas DELICATESSEN

3263 So. Halsted St., Chicago 8, Illinois
Phone CA 5-6696

KADA IR KIENO ...

(atkelta iš 6 pusl.)

ištaingame rūme vienas jaunas ponas ėmė ir uždainavo "Kak prijechali tri brata iz Moskvj da na Litvu..." Ši jo daina kai kam nepatikusi ir tas jaunas ponas turėjęs išvykti vienam mėnesiui atostogų į šaltus kalnus." Ir daugiau

nieko. Bet dėl šios trumpos ir nieko neišvardinančios žinutės, kur net "brolių" skaičius buvo pakeistas iš dviejų į tris, buvo kamantinėjamas karo cenzorius majoras Žadeika, kaip jis galėjęs praleisti tą "priešvalstybinę" žinutę! Laikraščio atsakomasis redaktorius Vincas Daudzvardas Kauno karo komendanto buvo nu-

baustas, rodos, trintis ar net penkiaus tūkstančiais litų pabaudos arba alternatyva — trintis mėnesiais kalėjimo. Vieną mėnesį jis iškalėjo, kai likusieji laisvėje jo bendradarbiai visur puldinėjo su prašymais, peticijomis ir interpeliacijomis Lietuvos Seime. "Mūsų Mintis", išėjusi 12-14 numeriais, turėjo užsidaryti, nes, pasak kai kurių tuometinių satyros laikraščių, ji buvo "laimėjusi aukščiausią, dar nė vieno laikraščio nepasiekę premiją". Tą patį V. Daudzvardą vėliau atvykę bolševikai nužudė, berods, Červenėje.

Ar šiuo atveju Kauno karo komendantas, už palaikymą lietuvių garbę ginančiųjų pusės, nubausdamas "Mūsų Minties" redaktorių didžiausia galima pabauda, atliko lietuvišką patriotišką darbą, ar jis pasireiškė tik kaip bendradarbis su Maskva?

2) JAV lietuvių spauda kartas nuo karto išvardina kita-taučius, iš Maskvos atvykusius specialistus, vadovaujančius Lietuvos valdžios ir pramonės įstaigose ir įmonėse, todėl bet kurį ryšį su dabartinėmis Lietuvos įstaigomis ir tų įstaigų lietuviams laiko bendradarbiavimu su Maskva.

Nepriklausomos Lietuvos laikais mūsų reprezentacinėse valstybės įstaigose, Valstybės operoje ir kitur taip pat buvo labai daug nelietuvių, jų tarpe daug iš Maskvos atvykusių, kaip pvz. V. Niemčinova, A. Obuchov, Pavlovskij, N. Ziverov, Ignatjeva-Poljarova, Volkov, M. Cerkasskaja, P. Petrov, T. Vasiljev ir visa eilė kitų. Lietuvoje jie buvo užėmę ne kurias nors pastumdėlių vietas. Ne! Jie lietuviams "stumdė", nes jie buvo režisoriai, profesorai, baletmeisteriai ir kitoki ponai. Lietuvos valstybės teatre tais laikais taip pat galėjo gastroluoti sovietų sąjungos artistai: V. Kriger, R. Meser, L. Bank, N. Gabovič ir kiti.

1923-24 metais Lietuvos valstybės operos orkestrą sudarė J. Nikolajevski, D. Stupel, M. Borštein, A. Spiller, G. Dvornn, K. Britfeld, S. Borštein, A. Abramson, K. Giland, L. Hofmekler, B. Karski, C. Stupel, E. Borchers, A. Serdiukov, M. Lin, M. Finkes ir kt. Lietuvių buvo mažuma, o "oficiali" operos kalba — kaip rašo hr. violončelės koncertmeisteris V. Dapšys savo atsiminimuose — buvo rusų kalba. Ir, matyti, kad toji Maskvos kalba mūsų valstybės operoje buvo gerai įsiplietinusi, jei iš Amerikos atvykusi solistė M. Rakauskaitė, bedainodama operoje, išmoko rusiškai.

Dėl nesiskaitymo su valstybės kalba ir demonstratyvaus vartojimo rusų kalbos 1932 metų balandžio mėnesio "Muzikos Barų" numerį operos orkestrą artistas Stasys Baliūnas savo straipsny "Mūsų muzikos ir valstybinio teatro lietuviškumo reikalai" rašė: "Ar dar vis mes, lietuviai, turim kęsti savo teatre svetimųjų ciniškas pašaipas ir daugelio jų blogą moralinę įtaką? Ar neklystama, kai taip brangiai mokama svetimiesiems menininkams ir laukiama, kad jie mums sukurtų mūsų tautinį meną, kurdam, iš tikrųjų, savąjį, mums svetimą meną?" Už šias, spaudoje pareikštas, lietuviškas mintis St. Baliūnas iš valstybės teatro tarnybos buvo atleistas, o kiltaučiai pasiliko.

Ar taip elgdamiesi švietimo ministerijos ir valstybės teatro tūžai atliko patriotišką darbą, ar jie buvo bendradarbiai su Maskva?

3) Ne tik valstybės teatras ir kitos reprezentacinės Lietuvos meno įstaigos turėjo Maskvos "specialistus". Buvo jų ir kitų ministerijų žinybose. Ne be pagrindo laikinojoje Lietuvos sostinėje ir kituose didesniuose Lietuvos miestuose plito toks

pusiau rusiškas, pusiau lietuviškas eilėraščių:

Pod nebom cholodnoj "tėvynė",
Gdie viodrami čalesūt degtine,
Gdie v klumpiach pliašut suktni,
Tam russkomu bratu gerai.

Zdies' vsie nazvajut nas "Ponas",
Gniet spinu lietuviškasis Jonas,
A my sebje kušajem duonas,
Nu čto-že? Vied' my zdes' laikinai.

Čot' viek my v "tėvynė" prubudem —
Kalbėt po russki nezabudem,
Paliudijimus skoro dobudem
I dielaj karjeru skubiai.

(Po šaltu dangumi "tėvynės"
Kibirais kur maukia degtine,
Su klumpem kur šoka suktni,
Ten russikam broliui gerai.

Visi čia vadina mus "Ponas",
Čia nugarą lenkia lietuviškasis Jonas,
O mes sau tik valgomė duonas,
Na, ka gi? Mes čia juk laikinai.

Nors amžių mes "tėvynė" išbusim, —
Russikai kalbėt neužmiršim,
Paliudijimus greitai igysim
Ir daryk sau karjerą skubiai.)

4) Lietuvos nepriklausomybės laikais 1937 metais būrelis lietuvių inteligentų surengė Kaune rusų rašytojo A. S. Puškino 100 metų nuo jo mirties sukaktuvinį minėjimą su-paskaita ir jo eilėraščių bei kitų kūrinių skaitymu. Tais pat metais ir Sovietų Rusijoje buvo švenčiama jo sukaktis. Žinoma, šis rusų rašytojas — poetas savo poezijoje taiklomis satyromis ir paslėptomis mintimis dažnai pasipaisydavo iš Rusijos caro ir jo valdininkų, tad dėl savo neramaus būdo caro valdžios būdavo nuolat tremiamas iš centro į kurią nors tolimesnę Rusijos apygardą. Bolševikams jis priimtinas ne tik kaip rusas, bet ir kaip ankstyvasis kovotojas prieš carų valdžią. Kad lietuviai jo gedėtų ir jo sukaktį minėtų, tam nebuvo jokio pateisinamo pagrindo. Priešingai, vienos sukakties proga (rodos, prisiminti Lietuvai okupavimo) Puškinas buvo sukūręs eilėraščių, kuriame buvo tyčiojamasi iš parblokštos, kadaisė buvusios galingos, Lietuvos. Šiandien būtų sunku prisiminti aną eilėraščių, bet baigiamoji jo mintis buvo tokia: "Nu, a teper' poprobuj osvoboditsia, ty, gordaja Lietva!" (Na, o dabar pamėgink išsilaisvinti, tu, išdidžioji Lietuva!)

Lygiai tokią pat mintį beveik pažodžiui 1940 metais buvo pasakęs bolševikų politrukas Selovjovas, šiauliuose susišaukęs vietas lietuviams: "Nu vot, my prišli v Litvu. Da i poprobujte osvoboditsia! (Na, štai, mes atvykome į Lietuvą, Pamėginkite gi išsilaisvinti!) Minėtasis Puškino minėjimas vyko 1937 metais pačiame mūsų valstybės centre — laikinojo sostinėje — Kaune. Toj vietoj ir tais laikais tai nebuvo laikoma bendradarbiavimu su Maskva. O kaip toks minėjimas būtų vadinamas dabar, jei jis būtų surengtas tokių pat lietuvių inteligentų kuriame nors JAV-bių arba Kanados mieste?

5) 1951 metais baigęs Kauno konservatoriją kompozitorius Juozas Klova 1955 metais užbaigė rašyti operą "Pilėnus", kuri 1957 metais tarybų valdžios buvo premijuota. Šioje operoje, priešingai istoriniam padavimui, daugiausia svorio sudėta ant Maskvos rusų dalyvavimo tame žygyje, kada kryživiams apsupus Pilėnus, kunigaikštis Margis su visa pilies įgula susidegino, kad tik nepakliūtų į kryživiu nelaisvę. Operoje iškilmingai sutinkamas ir garbinamas Maskvos kunigaikštis Danila su savo palydovu, senu dainium Poliku. Be to, čia apdainuojama kunigaikštystės Eglės meilė Maskvos kunigaikščiui Danilai.

Knygoje "Muzykal'naja kultura sovietskoj Litvy" 113 puslapy apie šią operą taip rašoma:

"Patriotizm litovskago naroda, ego tiesnaja sviaz' s bratskim russkim narodom, žgucėje nenavist' k vragu, mnogokratno v tečenije dolgich viekov soveršavšemu napadenija na pribaltijskije i russkije zemli

— vsio eto jark... kraskami otražajetsia v novoj sovietskoj opere" (Lietuvių tautos patriotizmas, tamprūs jos ryšiai su broliška rusų tauta, deginant neapykanta priešams, ilgų amžių eigoje dangelį kartų užpildinėjusiems Pabaltijo ir Rusijos žemes — visa tai ryškioomis spalvomis atsispindi naujoj tarybinėj operoje).

Iš Lietuvos nepriklausomybės kovų ne vien buvusiams mūsų kariams yra žinomas ir gerbiamas žuvusio kareivio Lukšio vardas. Kitoje kompozitoriaus Klovos operoje Lukšio vardas yra panaudotas kaip antipodas mūsų gerbtajam kareiviui Lukšui. Lietuvoj išleistoje knygoje "Lietuvių tarybinė muzika" apie šią operą rašoma:

"... jo nauja opera tarybine tematika "Duktė", kurią kompozitorius padovanojo Tarybų Lietuvai jos dvidešimtmečio proga... Trumpas "Duktės" operos libreto turinys: Buržuaziniam nacionalistui Lukšui vadovaujant, Tarybų Lietuvos valstiečių būrys vedamas į haumės vietą. Uždarius universitetą, kaip tik tuo metu grįžta į kaimą studentė Elena, kuri tarp valstiečių pamato nužudytą savo motiną. Eleną sutinka partizanų vadas Andrius, kuris ją myli... Ji prakiekia fašistus ir žūsta nuo Hofmano (vokiečių majoro) kulkos".

Atsilankęs Tarybų Lietuvoje Amerikos lietuvis prof. Jokūbas Stukas vieną iš šių tarybinių operų, būtent, "Pilėnus", užrašė į magnetinę juostą, o Čikagos prekybininkas J. Karvelis išleido ją patefono plokštelėse. Ar šių dviejų lietuvių atliktasis darbas yra patriotiškas, ar tai yra bendradarbiavimas su Maskva?

6) 1963 m. gegužės mėn. 13 d., sekmadienį, JAV Lietuvių Bendruomenės Kultūros Fon-

das Čikagoje surengė koncertą, programai išpildyti pasikviedamas chorą ir solistą. Be senosios kartos lietuvių kompozitorių kūrinių ir italų operų arijų, programos dalis buvo užpildyta jaunųjų Tarybų Lietuvos kompozitorių kūrinių. Koncerto rengėjai, matyti, sąmoningai publikos nesusipažindino su jaunaisiais tarybiniais

kompozitoriais, programos autorais, todėl skaitytojus ir, galimai, ano koncerto klausytojus, tenka supažindinti su jais dabar, keletą metų pavėluotai. Apie operų "Pilėnai" ir "Duktė" autorių Vytautą Klova jau buvo minėta. Apie kitą ano koncerto tarybinį debutantą A. Bielazarą 1960 m. (Tęsimys 8-ame pusl.)

LINKSMŲ VELYKŲ ŠVENČIŲ
linkime visiems kostumeriams ir draugams

MICHAEL BAJORUNAS IR ŠEIMA
TAVERNA IR DEGTINĖS KRAUTUVĖ

2451 W. 69th St. Tel.: GR 6-9092

Vietos ir užsienio gerimai pigiausiomis kainomis.

LINKSMŲ VELYKŲ ŠVENČIŲ
linkime visiems savo klientams, draugams ir pažįstamiems

KRISTINA IR EMILIS KURAIČIAI
MAISTO KRAUTUVĖ

2500 W. 69th St. Tel.: PProspect 6-2229
CHICAGO 29, ILL.

LINKSMŲ VELYKŲ ŠVENČIŲ
linkim visiems savo kostumeriams, draugams ir pažįstamiems

DE LUXE TAVERN
JONAS IR ONA GUMAUSKAI, sav.

1137 W. Madison St. — Chicago 7, Ill.
Tel.: HA 1-8814

LINKSMŲ VELYKŲ ŠVENČIŲ
linki visiems savo klientams ir draugams

ANTANAS VILIMAS
PERKRAUSTYMAI ARTI IR TOLIMŲ DISTANCIJŲ

3415 So. Lituania Avenue
CHICAGO, ILLINOIS
Tel.: FRontier 6-1882

LINKSMŲ VELYKŲ ŠVENČIŲ
klientams ir draugams linki

D. J. P. INN
DANUTĖ IR JONAS PIPIRKA, Sav.

4200 So. Western Ave.
Tel. VI 7-8414

LINKSMŲ VELYKŲ ŠVENČIŲ
LINKI

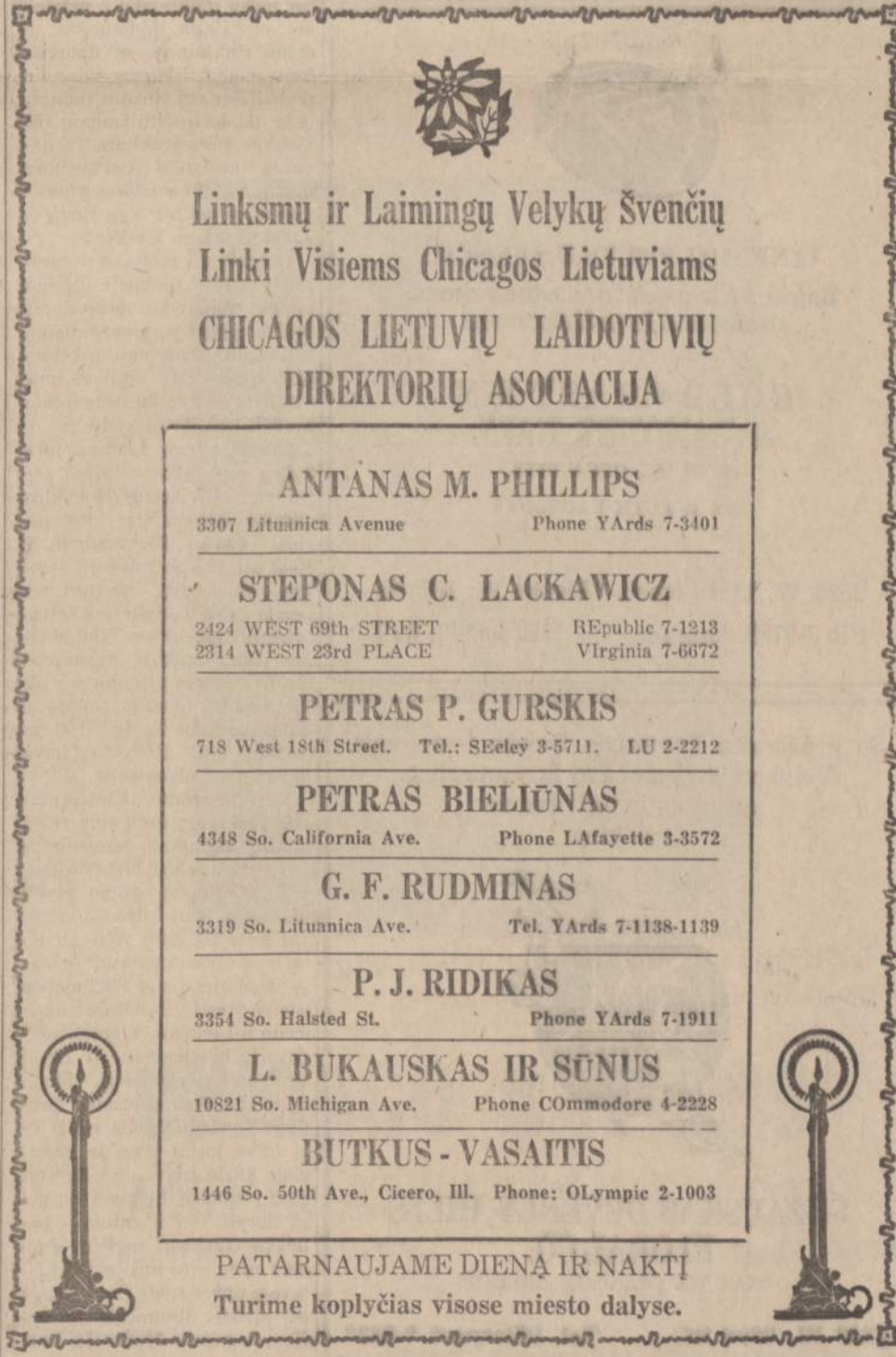
EMILJA IR MARIJUS KIELOS
M. K. LIQUORS AND FOOD

5620 W. 87 Street. Tel. 857-9525
Oak Lawn, Illinois

LINKSMŲ ŠV. VELYKŲ ŠVENČIŲ
linkime mūsų klientams, draugams ir pažįstamiems

BALTIC BAKERY
NAUJOSE, ZYMIAI PADIDINTOSE PATALPOSE

4627 So. Hermitage Ave. Tel. LA 3-1510
Chicago, Illinois 60608

Linksmų ir Laimingų Velykų Švenčių
Linki Visiems Chicagos Lietuviams
CHICAGOS LIETUVIŲ LAIDOTUVIŲ
DIREKTORIŲ ASOCIACIJA

ANTANAS M. PHILLIPS
3307 Lituania Avenue Phone YArds 7-3401

STEPONAS C. LACKAWICZ
2424 WEST 69th STREET REpublic 7-1213
2314 WEST 23rd PLACE VIRginia 7-6672

PETRAS P. GURSKIS
718 West 18th Street. Tel.: SEeley 3-5711. LU 2-2212

PETRAS BIELIŪNAS
4348 So. California Ave. Phone LAfayette 3-3572

G. F. RUDMINAS
3319 So. Lituania Ave. Tel. YArds 7-1138-1139

P. J. RIDIKAS
3354 So. Halsted St. Phone YArds 7-1911

L. BUKAUSKAS IR SŪNUS
10821 So. Michigan Ave. Phone COmmodore 4-2228

BUTKUS - VASAITIS
1446 So. 50th Ave., Cicero, Ill. Phone: OLYmpic 2-1003

PATARNAUJAME DIENĄ IR NAKTĮ
Turime koplyčias visose miesto dalyse.

KADA IR KIENO...

(Atkelta iš 7-to psl.)

tais Vilniuje išleistoje knygoje "Lietuvių tarybinė muzika" rašoma:

"Pirmasis lietuvių tarybinis kompozitorius, pradėjęs dirbti muzikinės komedijos srityje, buvo A. Bielazaras... 1955 m. Kauno muzikiniame dramos teatre jis debiutavo su pirmuoju savo scenos kūrinio — muzikine komedija "Aukštinės Marijos"... "Aukštinės Marijos" libreto turinys: "Gegužės Pirmosios" kolūkyje gyvena du įsimylėję brigadininkai... Paskutiniai šio sceninio kūrinio posmai išreiškia visų Tarybų Lietuvos valstiečių pasitėkėjimą savo jėgomis, tikėjamą puikiai kolūkinio kaimo ateitimi:

Aukštinės marijos plauks java į rasi, Kletis užversim gintaro grūdais, Brangios tėvynės begalinį plotį

Papuošim sodais ir gėlių žiedais, (118-119 psl.)

Deja, šitų tarybinių Lietuvos kompozitorių įrankimas į Lietuvos Kultūros Fondo koncerto programą Čikagoje anuomet negalėjo būti kiemo nors iš mūsų vienaip ar kitaip komentuojamas. Gal to fondo vadovai geriau žino, kodėl taip buvo, kad kai tą patį dieną ir bene tą pačią valandą, kada Shermano viešbuty susirinkę raudonieji reikalavo išduoti jiems vyskupą Brizgį, profesorių M. Biržišką, mūsų nepriklausomybės kovų karinius ir kitus patriotus, tai lietuvių patriotų pinigais pastatytos aukštesniosios mokyklos salėje mes buvome užliūnojami tarybinių kompozitorių dainomis. Ar tai nebuvo jau tuomet tas naujas radikalus posūkis į "kultūrinis mainus" su Sovietų Sąjunga?

Ką gi? Mes jiems atiduosime vyskupą Brizgį, Biržišką ir kitus šio kalibro žmones, o jie mainais mus aprūpins tarybinėmis dainomis apie "puikią kolūkinio kaimo ateitį", kaip aukštinės marijos plauks Lietuvos kaimiečio pūslėtais delnais užauginti - uždrikti java į sveikimas "begalinės tėvynės" klėtis! O gal tai buvo mūsų šauninių organizacijų mandagus mostas Vakaruose apsigyvenusiems lietuviams kompozitoriams su savo kūrybos pegasais pasukti jienas į kitų tautų stovyklą, kaip kad ir anksčiau jau buvo daroma?

Kadangi koncertas buvo rengiamas PB Kultūros Fondo, tai, manykime, kad tas įvykis nebus tituluojamas bendradarbiavimu su Maskva. Bet kaip į tai būtų buvę žiūrima, jei tai būtų buvę daroma kitų žmonių? O gal ir čia, kaip ir dažniais kitais klausimais, būtų pasitenkinta jau romėnų nukaltu labai patogiu atsakymu "Quod licet Jovi, non licet bovi"?

7) 1961 m. kovo 25 d. Čikagoje Pakšto salėje buvo paskaita tema "Sveikybės lietuvių muzikoje" — daugiausia apie iš slavų pasisavintus muzikos sveikybės, ypač iš Maskvos imperijos kitusias dainų melodijas, kai kurių mūsų žmonių dainuojamas ir persamas jaunimui, kaip lietuviškas. "Draugas" rašė, kad paskaita buvusi suorganizuota LB Čikagos apygardos valdybos, o iš tikrųjų, tai viena LB-nės pareigūnų pusė kvietė paskaitininką, o kita jų pusė — neturinti geros akies ant pirmosios, — atėjusi į salę trukdė paskaitą tokiais naiviais klausimais, kaip "Kas parašė Dovydo psalmę Dievas mūsų gelbėtojas? O kas sukūrė tokią tai liaudies dainą?" ir pan. Paskaitoje buvo panagrintos iš Maskvos infiltrosuotos ir kai kurių mūsų dainininkų į patefono plokšteles įdainuotos ir dainų rinkiniuose su lietuvišku vertimu išleistos rusų ir grynai Sovietų Rusijos dainos.

Ar tai buvo šitų žmonių tik visišką nesuvokimas ir nenoras nusivokti opiausiuose muzikinės lituanistikos klausimuose, ar tai buvo jų bendradarbiavimas su Maskva?

8) Lietuvės moterys skautės 1963 metais Čikagoje išleido knygą "Skautybė lietuvaitei", kurios skyriuje, pavadintame "Tautinio atgimimo laikotarpis" (pusl. 299) Vilniaus universiteto ir tautinio atgimimo pradžia yra išvesta taip:

"Rusai, užėmę Lietuvą, mokyklų nepanaikino, tačiau pašalinę iš Vyrniausios Mokyklos rusams nepalankius profesorius. Caras Aleksandras I 1802 m. įsteigė Rusijoje švietimo ministeriją. Visa rusų imperija buvo padalinta į šešias švietimo apygardas. Vilnius tapo vieno stokios apygardos centru, kuriam priklausė ne tik Lietuva, bet Lenkija, Gudija ir dalis Ukrainos žemių. 1803 m. Aukštesnioji Mokykla buvo pavadinta Universitetu..."

Kuri lietuvaite skautė, perskaičiusi šį straipsnį apie mūsų tautinį atgimimą, nesusidarys sau įspūdžio, kad lietuvių tautinis atgimimas galėjo įvykti tik todėl, kad Maskva Lietuvai buvo tik gero vėlįjanti teta, o jų caras Aleksandras I-sis — dėdė, nes jis gi 1802 metais įsteigė Rusijoje švietimo ministeriją ir Lietuvos "highschool" pavertė universitetu. Ir tik šis straipsnis perskaičiusi, jauna lietuvaite skautė, pradės "protiniai" galvoti, kokie nedėkingi buvo josios tėvai ir protėviai, kurie nevertino Rusijos caro pastangų Lietuvai tik gera daryti. O juk caras — baltiška Lietuvą mylėjo daugiau, negu savo Rusiją, nes Lietuvoje universitetą jis gi įsteigė net dviem šimtmečiais anksčiau, negu savo Maskvoje. Apie tai ji jau bus skaičiusi kitame

tos pat knygos skyriuje, 183 puslapy, kur sakoma:

"Lietuvos sostinė Vilnius turėjo savo universitetą jau tada, kai Maskvoje (Rusijoje) dar ilgą laiką jo nebuvo. Maskvos universitetas atsirado net dviem šimtmečiais praslinkus po Vilniaus universiteto įsteigimo."

Taigi, pagal šią išmintį išei,na, kad Maskva dar ir šiandien neturi savo universiteto, nes Vilniaus "Highschool" buvusi pavadinta universitetu 1803 m. Maskvoje gi universitetas įsteigtas tik dviem šimtmečiais vėliau, vadinasi — 2003 metais. (!)

Taip kaip čia dabar yra? Ar tai tik paprastas lietuvių skautų kairiosios rankos nežinojimas, ką daro dešinioji, ir klaidžiojimas po istorijos labirintus, ar tai bendradarbiavimas su Maskva, padedant jai įsitvirtinti mūsų tautos "vyresniojo brolio" rolėje?

9) Daugelis Vakaruose gyvenančių lietuvių per savo gimines ir pažįstamus vis gauna Tarybų Lietuvoje išleisčių knygy ir laikraščių, bet, pasirodo, kad jų vis neužtenka, nes, pvz. Čikagoje sovietiškos spaudos knygyne visas lietuviškas knygas išperkas ne tik komunistuojantis elementas, bet taip pat ir tie, kurie kiekviena proga linksniuoja bendradarbiavimą su Maskva. Be paštu gaunamų ir vietoje perkamų tarybinių leidinių, kurių, rodos, pakaktų, mūsų pačių

spanda savo skaitytojus nuolat vis maitina, nusirašinėdama iš "Tiesos" ir kitų tarybinių laikraščių straipsnius ir jų įstaigų bei įmonių vadovų darbų kritiką, norėdama parodyti iš pačios tarybinės spaudos kokia Lietuvoje baisi netvarka, kad net patys tas blogybės nurodo. Bet ar tai nėra spaudos bumerangas, sugrįžtas pačiam sviedėjui į kaklą? Juk ta pati mūsų spauda taip pat rašo, kad sovietų valdomuose kraštuose nėra jokios laisvės. Taigi, nei spaudos laisvės. Pateikdama iš bolševikinės spaudos jų vadovų kritiką, ji pati griaua ankstyvesnius savo tvirtinimus ir, rodos, sakyte sako, kad Tarybų Lietuvoje yra laisvė rašyti apie įstaigų ir įmonių vadovų klaidas ir kritikuoti jų veikimą. Ugi pabandykime mes pakritikuoti savųjų veiksmų klaidas!

Neliesiogine prasme ar tai nėra tame mūsų spaudos bendradarbiavimo su Maskva? Vienas mūsų priežodis byloja, kad "artimo aky ir krislą pamatome, o savojoj — nė rasę to nepastebime". Čia buvo prabėgomas iškelta keletas iš daugelio faktų, įvykių arimų ir tolimesnė mūsų lietuviško gyvenimo praeity. To gyvenimo, kuris yra mūsų tautos naujųjų amžių istorija ir kurio niekaip nesugebėta pradėti be matuškos Rusijos kraičio ir jos palikimo. Tačiau nė vienas aukščiau suminėtojų faktų ir įvykių viešai niekieno nebuvo

linksniuojamas kaip bendradarbiavimas su Maskva, nes tai buvo *menkai kristelis mūsų pečių akyje*, ir tai buvo "anais laikais". Įdomu, į kokio dydžio rąstus pavirsit tie "krisleliai" šiais 1966 metais, jei juose kaip veikėjai dalyvaudume ne mes patys, bet kiti lietuviai: mūsų konkurentai, mūsų draugai, žodžiu — mūsų artimas, kurį mūsų šaliai savųjų žmonių į nuostolius nurašinėjimo specialistai jau nuo DP

sto: Jkly laikų buvo įprate rūšiuoti į "mūsų" ir "ne mūsų"? Ar tuomet nebūtų daugiau sauksmo jų, kaip bendradarbių su Maskva, adresu ir ar nereikėtų didesnio apsiginklavimo, negu kūjis ir įsivaizduojams priešams daužymas iš burnos pypkių, žaruojančių brangių Havanos tabaku?!

"NAUJIENOS" BOLŠEVIKAMS
YRA RAKŠTIS JŲ AKYSE

LINKSMŲ PAVASARIO ŠVENČIŲ — VELYKŲ LINKI VISIEMS

ALGIRDAS IR ALDONA BRAZIAI

AL'S HILLTOP LOUNGE

8514 ROBERTS ROAD

Oaklawn, Ill.

Tel.: GArden 2-9561

LINKSMŲ SV. VELYKŲ ŠVENČIŲ klientams ir draugams linki

HEALTHY FOOD RESTAURANT

LIETUVIŲ VALGYKLA
JULIJA BICIŪNIENĖ, Sav.

2236 So. Halsted St.

Tel. DA 6-9837

LINKSMŲ VELYKŲ ŠVENČIŲ klientams ir draugams linki

NERINGA VALGYKLA

TERESA KARVELAITIENĖ, Sav.

2632 West 71st Street

Tel. 778-9359

LINKSMŲ VELYKŲ ŠVENČIŲ linki visiems savo kostumeriams, draugams ir pažįstamiems

GOLD COAST INN & BANQUET HALL

FOR ALL OCCASIONS

JOE & RUTH RACHUNAS

2525 W. 71st Street, Chicago 29, Illinois

PR 8-9785, lounge HE 4-4149, hall

Su gražiausia Pavasario švente Šventomis Velykomis visus savo kostumerius, draugus ir pažįstamus sveikina

GUŽAUSKAS BEVERLY HILLS FLORAL CO.

"KAS TIK ĮMANOMĄ GELESE"

2443 W. 63rd St.

Tel. PProspect 8-0833

LINKSMŲ VELYKŲ

Linkime visiems geros valios lietuviams

STANDARD FEDERAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

Valdyba ir Pareigūnai

JUSTINAS MACKEVIČIUS

STANDARD FEDERAL TAUPYMO IR SKOLINIMO BENDROVĖS

DIREKTORIŲ TARYBOS PIRMININKAS

JUSTINAS MACKEVIČIUS, Jr.

STANDARD FEDERAL TAUPYMO IR SKOLINIMO BENDROVĖS

PREZIDENTAS IR MENADŽERIS

4192 ARCHER AVENUE

TEL. VIRGINIA 7-1141